Orthopædiske

EPHEMERIDER.

Af

G. Kjölstad.

№ I.

Christiania.

Trykt hos Carl C. Werner & Comp.

1849.

WELLCOME
HISTORICAL
MEDICAL
LIBRARY

Orthopædiske Ephemerider.

Under dette Navn vilde jeg gjerne herefter gjennem Pressen lade udkomme nogle Ord, efterhaanden som Nödvendigheden kræver det og min Tid og mine Kræfter tillade det. Der er saa meget ved min orthopædiske Virksomhed, som i Tidens Löb ej bör være Publicum ubekjendt og som idetmindste kunde tiltrænge en temporær*) Belysning, naar man ikke skal svæve i Uvished om snart det Ene og snart det Andet. Hermed kan Publicum formeentligen ligesaalidet som jeg være tjent. Jeg har derfor saa ofte önsket mig et Organ, igjennem hvilket jeg kunde lade Almeenheden höre hvad der i Nuet meest laa mig paa Hjertet i orthopædisk Henseende, at der gjennem al denne Önsken tilsidst er opstaaet og modnet den Tanke hos mig, at forhaabentlig et eget Dögnskrift, Ugeskrift, Maanedskrift eller hvad man vil kalde det, under Navn af Ephemerider, men udgivet til ubestemt Tid, maaskee endog omtrent qvartaliter? maatte

*) Dette Ord involverer i Almindelighed, ligesom „iphemerisk“, Tanken om noget Snartforsvindende; her skal det imidlertid betyde: hvad den nærværende Tid har Krav paa, ikke at det i sig selv skal indeholde foruden noget mindre Vigtigt tillige noget Uvæsentligt.

kunne svare til Hensigten. Navnet er af fremmed Oprindelse, det betyder jo Dagbog, Dagblad o. s. v., og da Meningen er den kun at fremstille, hvad der efter Omstændighederne er fornödent at meddele dem, som maatte önske, eller idetmindste ikke have imod, at læse hvad jeg i dette eller hiint Öieblik kan have at sige, saa kan jo Titelen være temmelig adæqvat. Jeg vil ogsaa idet længste nære det Haab, at Trykningsomkostningerne blive dækkede, og saa faar det ikke hjælpe, om jeg ej har noget for min anvendte Tid paa dette lille Stykke Arbeide. — Jeg vil just ikke hermed, som sagt, have antydet, at, hvad heri stykkeviis bliver at fremsætte, skal være af en ephemerisk Characteer, i Modsætning til det Arbeide, som allerede er paabegyndt, nemlig en nogenledes fuldstændig Beretning om Curen fra först til sidst, historisk fremsat efter dens Oprindelse, methodiske Udvikling, Fremgang, Resultater, indre Væsen og Characteer, men et Noget, der, omendskjöndt specielt ej udgjörende nogen væsentlig Deel af Tingen, af Methoden selv, dog formedelst forhaanden værende Omstændigheder kan have Krav paa Opmærksomhed og nogen varigere Eftertanke. Hvorvidt jeg kan opfylde Fordringerne til en Forfatter, det faar Tiden vise; vist er det, at jeg ikke kan have nogen egentlig Övelse; men da jeg heller ikke fremtræder uden af puur Nödvendighed, saa haaber jeg, at man med stadigt Hensyn hertil, velvillig vil taale de Mangler, som vistnok uundgaaeligen maa komme for en Dag. Skulde Foretagendet nyde nogen Fremgang, og det haaber jeg med Guds Bistand vil skee! saa vil herfra uddanne sig en egen orthopædisk Literatur, og vil jeg nu med det samme erklære, at jeg vel ogsaa muligens i sin Tid med Taknemmelighed vil kunne optage i mine Ephemerider de Bidrag, som Læger eller Andre, f. Ex. mine Elever, maatte have Lyst

og Anledning til at fremkomme med, det være sig i Form af Breve, Opsatser, Afhandlinger eller andre Maader at udtrykke sig paa, naar det angaaer, eller endog blot i mere og mindre Grad slutter sig til den Sag, for hvilken jeg over et Aarti udelukkende har levet og virket. Det er ingenlunde min Mening, at alt hvad der yttres skal falde conformt eller paralelt med Mit, nej jeg modtager ligeledes Opsatser af polemisk Art, dem som gaar mig endog haardt imod, naar samme befindes inden Grændserne af det Passende og Anstændige. Man kunde maaskee spörge, hvorfor jeg ikke benytter mig af de allerede existerende Blade til deslige Ting efter Öieblikkets Behov, som her synes at skulle vorde Gjenstand for Ephemeriderne? Herpaa kan jeg svare, forsaavidt det maa være fornödent: at dertil ingen tilstrækkelig Plads maa kunne ventes, og skal jeg dömme efter min i sin Tid gjorte Erfaring, da vil ingen mig bekjendt Redactör af de mere udbredte Blade aabne sine Spalter for noget saadant, og har jeg for eget Vedkommende hidtildags maattet betale hvert eneste Bogstav, jeg har ladet trykke, angaaende min Orthopædie.

Denne förste Ephemeride faar nok et större Omfang, end formeentligen de næst efterfölgende ville faae; thi naar Isen er brudt, vil forhaabentligen det Nærværendes Behov efterhaanden indskrænke sig og blive mindre paatrængende.

I.

Efter at have forudskikket foranstaaende Ord som Indledning, vil jeg, uden at indlade mig paa det Specielle og Practiske ved min orthopædiske Cuurmethode, söge at bibringe Almeenheden theoretisk det Grundlag, hvorpaa Methoden hviler, det Generelle, Sande og

Rigtige i vor menneskelige Natur, paa hvilket den er baseret, og fra hvilket den hæver sig ej allene med forøget, men fornyet Liv og Virksomhed til Opnaaelsen af det Maal og Formaal, hvorfor den er bleven til. Dette, nemlig Formaalet, synes vistnok Enhver bekjendt, man tænker strax, men ene og allene, paa det skjæve og forkrummede, det med alle Deformiteter beladte Legeme, mindre paa al den Kraftlöshed, Sygelighed og Elendighed som fölger med, og dog forflerer ikke blot Antallet af navngivne Sygdomme sig som Gjenstand for den sande, ɔ: den levende Orthopædie; men — ja hvad skal jeg sige her? den strækker sig videre end jeg med et eller faae Ord kan udtale, — med sine helbredende Virkninger trænger den igjennem og strækker sig op og ud over hvert enkelt Menneskes Liv i baade aandelig og legemlig Henseende; thi medens den sande Orthopædie i hiint (Aanden) har sit oprindelige, primitive og rette Sæde eller Hjem, er den paa engang tilstede i begge — Materien og Aanden flyde sammen i egen Bevidsthed til Eet, Eenhed, for i samme Moment ɔ: Nu, at hæve og udvikle sig til organisk forøget og forhöiet Liv — Fölelse og Bevidsthed: hvorfra den naturligviis med indre Nödvendighed maa brede og strække sig ud over Samfundslivet i alle dets Nuancer og Retninger, alt eftersom den i mere eller mindre Grad har faaet Adgang til at gjöre sig gjældende hos flere eller færre Individer. Saaledes virker og maa virke den sande, den levende Orthopædie til Forskjel fra den der i sig selv er död, det vil sige den, som allene grunder sig paa Maskinvæsen, den chirurgiske Kniv, det brændende Jern m. M. ja man kan endog föie til, den temporært virkende Gymnastik af hvad Art den være vil, da den blot gaar ud paa at styrke og öve Legemet for en Tid enten partielt eller

i det Hele, altsaa det Ydre, uden at hæve og udvikle sig fra det Indre, der, hvorfra Livet udgaar, og fra hvilken Kilde saa at sige en stedsevarende Gymnastik kan udflyde og iværksættes ej allene uden Gene men med inderlig Tilfredsstillelse og tillige ubemærkeligt for enhver uindviet Omgivelse; det vil sige: man kan tage Deel i enhver Fornöielse, foretage de fleste eller endog enhver Syssel uden at give Slip paa denne Art af Gymnastik, og saaledes betragtet, har den jo saa væsentlige Fordele fremfor egentlig Gymnastik, er den saa stort et Gode ogsaa med Hensyn til det Anliggende at give Legemet Styrke tilligemed en varig Sundhed. Naar et Menneske har gjort tilstrækkeligt Bekjendtskab hermed, erkjendt, indseet og erfaret Rigtigheden heraf, saa kan man være vis paa, at det samme Menneske hverken vil eller kan give totalt Slip paa den, det orthopædiske Liv i sig, saameget mere som han, ved practisk at sætte sig tilstrækkeligt ind deri, gjör den til Vane. Nej han vil ikke ombytte den (Orthopædien) med noget andet jordisk Gode, ligesom det heller ikke ligger directe i hans Magt at bortkaste den, ikke blot fordi den er bleven ham til Vane, men fordi den er bleven en Deel af hans egentlige Liv, og den i Overeensstemmelse hermed har sit Liv i sig selv. I ethvert Liv er Opholdelsesprincipet (Ligevægtsprincipet) lagt til Grund, — i den sande, levende Orthopædie aabenbarer det sig inderligen og just tilgavns — og som Fölge heraf kan det ikke umiddelbar være noget Menneske givet at forkaste denne Art af Orthopædie, eller lægge den fra sig som Noget han temporært holder imellem sine Hænder; den har fölgelig uafbrudt Varighed og Vedligeholdelse i sig selv.

Er der da ikke noget som kan tilintetgjöre dette Slags Liv? Jo desværre, men ikke umiddelbart og paa engang eller strax. Den saakaldte Inertie, afgjort Hang til Örkeslöshed

og Mageligħed i sig selv, Nonchalance, Ligegyldighed og Letsindighed med Hensyn til Alt, hvad der kræver Opmærksomhed og en Smule Flid, den passive Egoisme samt overhovedet alt Hang til passiv Væren i sig selv, er dens afgjorte Fiende og mulige Tilintetgjörer, ligesom der i Tidens Löb hos den mindre Aarvaagne og Bestemte efterhaanden kan indtræde en Afslövelse, naar han Aar ud og Aar ind bliver mutter allene dermed og ej ved Omgangen finder nogen gjensidig Meddelelse men idelig Afledning og Absorbtion. Ligesom i det Guddommelige, christelige og moralske Liv, Indifferentisme er den lumskeste og farligste Fiende, saaledes ogsaa her i det orthopædiske Liv.

„Nöjsomhed i Kunst og Dyd“
fornægter Sandhed, Flid og Fryd.
Den kommer ej paa Himmelstigen,
ej naar til Salighedens Higen.

Et Notabene her man fæste,
Og det desværre ej det bedste;
„Hvers eget Selv, jeg taler om“ —
*Da sees Uvirksomhedens Dom.**)

I nedenstaaende Anmærkning kunde maaskee ligge noget altforafskrækkende; den fine og kjælent opdragne Dame lægge Haanden paa Plogen o. s. v.? men herimod skal jeg först

---

*) „Hvo der lægger Haanden paa Plogen og seer sig tilbage, er ikke skikket til Guds Rige“, siger vor Herre og Frelser. Saaledes ogsaa her; man maa selv for Alvor ville have Methoden fremmet, fremmet i sin egen Natur, selv om det skulde koste nogen Möje; og forholder det sig ikke saa med alt Godt, der skal tjene til vor positive, ikke blot negative ɔ: passive Selvbeherskelse. Med andre Ord, man maa saa lidet som muligt være uvirksom mod sin egen Materie, dens nedtyngende Masse og Vægt.

bede erindret, hvad ovenfor Pag. 7 er sagt og begrundet, at den sande Orthopædie har Liv — uafbrudt Lettelse og Tilfredshed i sig selv; dernæst skal jeg gjöre opmærksom paa den positive Erfaring eller Kjendsgjærning, at netop den Svage, Kjælne og mest Besværede finder forholdsviis störst Lettelse endog i de förste 2 à 3 Maaneder af dens Indvirkning og Indflydelse. Jo mere et Menneske altsaa finder sig medtagen, f. Ex. at det formedelst Afkræftelse neppe kan staae og gaae, at det mere maa sidde og ligge end hingle oppe, som det hedder, uden at nogen egentlig nævnbar Sygdom er Aarsag heri, jo mere finder det sig lettet og befriet for sine Besværligheder ved Brugen af Methoden, der söger og har sin Hævekraft i Aanden og ej i Legemet. Seet hen til det Pag. 8 Anbragte om, at der i Tidens Löb hos den mindre Aarvaagne og Bestemte kan indtræde en Afslövelse om ikke total Uddöen af det Orthopædiske i ham, især naar han savner al sympathiserende Omgang i saa Henseende, vil det, hvilket er let at indsee, være ligesaa vigtigt som önskeligt, at den heromhandlede orthopædiske Methode blev ganske almindelig, blev til en væsentlig, for ikke at sige væsentligste Deel af Opdragelsen, med andre Ord, at den gik over i Familielivet og Skolerne. Kommer det engang saavidt, og derom kan jeg ikke tvivle, saa skal man see, at al Skjævhed tilligemed Kraftlöshed, Svagelighed, Sygelighed og en heel Skare af specielt bestemte Sygdomme ville forsvinde af Jorden, paa samme Tid som mange sande, ikke blot passive (negative) men active og saaledes i Sandhed positive ɔ: virkelige Dyder fæste fast Fod og nyde Fremvæxt iblandt os.

Her er formeentligen det meest passende Sted for Redegjörelsen af Benævnelsen Orthopædie. Den har i sin Oprindelse et skjönt, dybtgaaende og herligt Navn. Ordet Orthopædie

giver, som bekjendt, ingen anden Oversættelse end „ret Opdragelse“, den rette Opdragelse, da den förste Deel af Sammensætningen jo baade betyder hos Profanskribenter og i de hellige Skrifter ret — ligesaavel i Höide og Udstrækning (gerade og gerade ausgehend) som i methaphorisk Betydning ret, rigtig, og den anden Deel af Ordets Sammensætning bruges ligesaavel hos profane som hellige Skribenter i Betydningen af at „danne, instruere, undervise og forbedre (emendare)“.

Enhver Oplyst og Fornuftig vil heraf kunne slutte og tydelig indsee, at ingen anden Orthopædie end min kan passe paa Ordet i dets hele, rene og höje Betydning; thi den, og udelukkende den allene grunder hele sin Cuurkraft samt Helbredelse af det Physiske eller Materielle ene og allene paa Belærelse, Underviisning, Overbeviisning og Forbedring — ligesaavel i moralsk som intellectuel Henseende, eller omvendt, ligesaavel i intellectuel som moralsk Betydning. At det Anatomisk-physiologiske, ved Siden af det Psychologiske, altsaa i det Hele taget nogen Anthropologie, bliver taget med, falder af sig selv. At ikke desmindre Haanden i dette Stykke faar meget at gjöre, for at understötte Aanden, ja at reent mekaniske Midler ligeledes til en vis Grad blive brugte, for at understötte Villien, især der hvor Tilfældene ere meget betydelige, det er vel noget, som Enhver kan vide, og maa desuden forudsættes som bekjendt. Men ved det her Anförte er ogsaa skeet dem deres fulde Ret; thi de ere i denne Methode intet andet end Bimidler, Understöttelsesmidler, ja vi maa endog omhyggelig vogte os for at gjöre formegen Brug af dem, da det Principale derved lider og lettelig i utilbörlig Grad kommer til at træde i Skyggen, og saaledes ej kunne gjöre sig gjældende i Selvbevidstheden, hvori Methoden har sit egentlige Hovedsæde, medens det geome-

triske Element — specielt gjennem Stammens ejendommelige Hudfölelse, sætter Liv og Virksomhed i hele det vilkaarlige Muskelsystem.*)

Gjennem vor Organismes Almeenfölelse faa vi, ligesom ethvert andet Dyr, umiddelbart Fornemmelse, ɔ: en aldeles dunkel Viden om vor egen Tyngde eller Vægt — synonymt med Begrebet Materie in abstracto — og vor Villie modsætter sig, os ubevidst, til en vis Grad i Nuet dens livlöse Fald: see! her have vi den förste og umiddelbare Yttring af organisk ɔ: aabenbart Liv, og som, da Tyngden hvert Nu lader os föle sin Vægt, saa gjentager ogsaa Villien hvert Nu, eller ligesaa ofte sin Ophævelseskraft, der gandske naturlig i mere eller mindre Grad vedbliver saa længe man ikke er afsjelet eller, som det hedder, död. Det er en Selvfölge, at denne Opfattelse af Livet sænker sig ned til den allerdybeste Instinctsphære, der i Grunden ingen anden Aand har i sig, ej heller be-

---

*) Den saakaldte Timecuur, under hvilken enhver mechanisk Hjælp var udelukket (hvilket jo ogsaa kan skee under den faste Cuur), har noksom godtgjort, at udelukkende den blotte Selvretning, övet og drevet i tilbörlig Grad, har en afgjörende Virkning paa den Skjæve. Timebehandlingen har allene været bestemt for de begyndende eller ganske smaa Tilfælde. Men naar nu ekonomiske og andre Omstændigheder gjorde det umuligt for Mange at benytte den faste Cuur, saa saa man sig nödt til at samtykke i Modtagelsen af endog de allerbetydeligste Tilfælde. Heriblandt en Jfr. L.; hun var nok allerede over sine 25, med en Lateralcurvatur tilhöire af det största Slags, om jeg husker ret, endog vinkelformig, modtog gjennem min og min Medhjælper Hr. *Ts.* daglige Öven i 2 Timer en aldeles iöinefaldende Bedring, og dog var hun nödt til at gaa i Huset hjemme. Hun var imidlertid en samvittighedsfuld fornuftig Dame, der fölte det Nedtrykkende i at være skjæv. Dette er et meget vigtigt Moment i denne Cuur. Hvor den Erkjendelse mangler Intensitet og Dybde, der kan man paa meget lang Tid vanskelig udrette noget tilgavns.

höver, end den det organiske Legeme efter sin Bestemmelse bærer i sig selv, og som er af Stöv og fölgelig bliver til Stöv igjen. Men selv i denne allerlaveste Sphære, der som sagt kan blive at forfölge lige ned til den förste Yttring af organisk Liv, er ikke desmindre det bestemmende, raadende og belivende Princip, et aandigt Væsen, en bitte liden Deel af den i Alnaturen raadende Skabermagt, der centraliserer sig til et for sig selv bestaaende, selvstændigt Væsen med aabenbart organisk Liv, et Individuum af organisk Form og Natur, der som saadant lever og virker for sin Tilværelse, for sin særegne Bestemmelse til det Heles Formaal, Befordring og Tjeneste — medens det dog nærmest lever for Skabninger af samme Art, paa samme Tid som det bilder sig ind at leve allene for sig selv — er selv fölende, sandser sig selv, sin Selvbestaaenhed, — for at stille tilfreds eller fölge sin egen Selvopholdelsesdrift. Men hvad er denne Drift, dette Instinct, andet end Grundtilböieligheden til i det Længste at opholde og holde vedlige det samlede Materiale som organisk Individualitet for det givne Öiemed, der er Eet med dens Tilværelse? Her synes et naturphilosofisk Spörgsmaal at være opkastet, og dog er det egentlig ikke andet end et Udbrud af min inderligste Overbevisning og Livsanskuelse, stöttet paa al den Erfaring, Forskning og Udgrunden, jeg har været nödt til at erhverve, foretage og tilegne mig gjennem min særegne Orthopædie i Forbindelse med min övrige Lægekundskab. Mindst af Alt vil jeg agere Philosoph i dette Ords gængse og stringente Begreb; man vil derfor ikke lettelig, om jeg end ofte seer mig nödt til at tage de meest dybtrængende Philosofemner under nogen Behandling, gjenfinde stort af den brugelige Terminologie. Som Naturforsker og Læge önsker jeg ikke at gjælde for andet og mere

end orthopædisk Læge i dette Ords sande og virkelige Betydning; o at jeg kunde svare til denne vakkre, denne höitstræbende Bestemmelse! En ret Læge docerer mindre end han handler, og det förstnævnte skeer ikke uden puur Nödvendighed. Med Udövelsen af min Orthopædie er paa en Maade Lærerfaget uadskillelig forbundet, og vil det, paa Grund heraf, blive nödvendigt herefterdags at röre ikke blot min Tunge men ogsaa min Pen, hvor maadelig den end monne være.

Hos ethvert organisk Væsen er altsaa Selvopholdelsesdrift, det er unægteligt, det er aabenbart, ligesom den udgjör Grundvæsenet for al Individualitet (Individualisering) og er i Regelen Grunden til dennes aabenbare Kraftyttring eller Liv. Men har da denne for det aabenbare Liv primitive Drift ingen i sig selv dybere gaaende Erkjendelse end Begrebet Drift? Jo ganske vist; thi den indeholder og fastholder i sig den Naturlov, det geometriske Element eller ideelle Princip, som skiller imellem Materie og Aand, mellem Himmel og Jord, paa samme Tid som disse derved gjöre sig til Eet, og saaledes ere uadskillelig forbundne i een Act, saalænge der er Liv, — den er fölgelig Livets Grundlov og Grundidee.

Den kan kun opfattes af den indre Sands, ej af den ydre for sig allene, og som Fölge heraf kan blot Mennesket, ikke Dyret, blive sig den bevidst, skjöndt dette ligesaavel som Vi gjennem den ydre Sandsning bliver behersket og belivet af den. Dyret kan overhovedet ikke fatte nogen Regel eller Lov, da hertil hörer den Aandens Isolerings-Act, som danner Grundlaget for den subjective Selvbevidsthed. Dyrene vide jo ogsaa af sig selv, men de vide ikke, at de veed af sig selv, og derfor tilkommer Subjectiviteten allene Mennesket; nej det kan ikke engang med fornöden

Vaerbliven isolere, særskille og fastholde en eneste Tanke som saadan, med andre Ord, ikke gjöre nogensomhelst Forskjel paa ydre og indre Natur; det taber sig aldeles og holdes oppe allene i og ved den ydre Sandseverden, ligesom det forgaar med den — kort, det tilhörer allene Jorden med hele sit Liv og har blot og bart dens Character ligesom og dens Varighed. Dog Yderverden bilder og former sig ind ogsaa hos Dyret, dets Animalitet perciperer, den afspeiler sig ogsaa heri, men de ere kuns Sandselighedens passive Afbildninger, ikke active i den Forstand, at de bilde eller forme sig igjen ud til særskilte Forestillinger eller Tanker, som hver for sig kan betragtes, fældes nogen Dom over og blive til intellectuel Anskuelse, hvor Humanitetens, Menneskelighedens, Subjectivitetens Selvbevidsthed, ɔ: Sjelebevidsthed tager sin Begyndelse. Animaliteten formaaer ikke at anskue og erkjende nogen Sjel, nogen Forskjel paa indre og ydre Natur, kort og godt, Dyret kan slet ikke fatte eller begribe nogensomhelst Tanke i og for sig — det skjönner ikke at det tænker, d. v. s. Naturen tænker i det men ikke det i Naturen.

Ganske anderledes forholder det sig med Mennesket — det tænker i Naturen, og med fornöden Opmærksomhed paa sig selv, kan det blive vidende om eller vaer den sagteste Tanke hos sig, baade som Action og Reaction, baade den Tanke som opstaaer i den organiserende Aand, Sjelen selv, og den der fremkommer som Reagens for eller, om jeg saa maa udtrykke mig, som sandt og rigtigt Svar til den ydre Natur. Grændsen, Demarkationslinien mellem Dyr og Menneske er hermed dragen, dette er sig sjelelig men hiint kun legemlig bevidst, og skal jeg hersteds ikke anstille flere Betragtninger i denne Retning men gaae uden videre over til at skizzere de fornemste Grundtræk af min orthopædiske

Methode. I Spidsen herfor tror jeg at burde stille hvad jeg i Korthed og Hast skrev sammen til DHrr. Storthingsmænd, som ifjor Sommer viste mig den Ære og Opmærksomhed in corpore at besöge og besee mit Institut. Det lyder saaledes:

„Saameget jeg end har arbeidet og forsket i orthopædisk Henseende angaaende den Kuur, hvis Formaal det er at gjengive Mennesket den rette Kraft og den rette Form eller oprindelige Skikkelse, saa maa jeg dog Dag for Dag bekjende, at det altid bliver en indskrænket og forfængelig Tanke, naar man nærer den Mening, at man er ved Maalet eller endog blot nær samme.

For de Hædersmænd af Norges Nationalforsamling, som maatte ville beære mit Institut med deres Nærværelse, for med egne Öine at iagttage, hvad man ellers kun traditionelt kan komme efter, önskede jeg gjerne at udtale mig endeel med Hensyn til Methodens Væsen og egentlige Gjenstand, eller med andre Ord skizzere Grundtrækkene af min orthopædiske Kuur, da der, strikte taget, ei behöves Lægeskjön for at vorde forstaaet.

For Mænd af almindelig, for ei at sige udmærket Dannelse, er det altid interessant at faa fra förste Haand en Smule Lys i en Sag, over hvilken der endnu i Litteraturen hersker en complet Dunkelhed, eller om hvis videnskabelige Element og Tendents endnu ei, i sin Heelhed eller paa nogen systematisk Maade, er bleven handlet igjennem Pressen, og dette maa jo endmeer være Tilfældet, naar Tingen som her, i og for sig er aldeles ny. Ved det enhver Storthingsrepræsentant tilstillede Exemplar af de af forskjellige i Tingen meer og mindre indviede Læger givne Erklæringer, er man rigtignok for en væsentlig Deel bleven underrettet om Kurens Virksomhed og Methode; men deels skrider

den stadigen meer og meer fremad, saaledes at det deri Fremstillede og Udviklede end meer har vundet en större Fasthed og Klarhed, og deels er siden den Tid fundet noget Nyere og Rigtigere, som ei bör lades ubemærket her.

Selvopholdelse er et Ord, hvis dybe Betydning med indre Nödvendighed gjör sig gjældende ei alene i den levende, organiske Natur, men visseligen ogsaa i den saakaldte döde, — vel betænkt, en den hele Natur af Skaberen given Grundkraft, Grundlov, Livsprincip, som raader og bestemmer det Hele. I Mennesket optræder den med fuld Vished og Bestemthed, og det ei alene for dette, det physisk-organiske Liv, men ogsaa for det Aandelige, som det, der strækker sig ud over det timelige til hiint, det evige Liv. Mennesket lever eller opholder sig ikke blot for denne men hiin Verden. Her kommer nu altsaa strax det Moralske, Samvittighedslivet, under Spörgsmaal. Jo mere det Sidstnævnte bliver i Dyret og ei i Mennesket efter dets oprindelige Bestemmelse, man være saa lærd og dannet man vil, jo mere fjerner Selvopholdelsen sig fra den evige og almægtige Guds Kjærlighed, som er Menneskets Lyksalighed baade her og hisset. Dyret er uansvarligt for Gud, kun for Mennesket ikke; thi det er ikke begavet med den Aand, den Kraft (den Grad?), som gjör Selvbevidstheden til Sæde for de Livsyttringer, der med fuld Bestemthed skjelner mellem Sjæl og Legeme, mellem det Aandelige og det Legemlige. Men i Orthopædien (NB. denne Orthopædie) kommer just den rene Erkjendelse herom med mathematisk Vished paa Bane eller for Dagen, idet den med absolut Nödvendighed maa fremtræde i Gjerningen, og viser da Selvopholdelsen sig i Livets Virksomhed som Selvbestemmelse i hele sin Udstrækning. Det Væsen, som har Lov til at bestemme sig for

det Ene eller for det Andet, maa nödvendigviis ogsaa være ansvarligt for sine Livsyttringer i Tanker, Ord og Gjerninger; heraf den lovbundne Frihed, ligesaavel den borgerlige som Samvittighedsfriheden. Enhver Selvbestemmelse, om kun blot endog den mindste Tanke, er en Selvbevidsthedens Gjerning, og for det gode Menneske den samvittighedsfulde Bevidsthed, under Herrens Öine i bönlig Tillid. Den rette Selvopholdelse falder derfor aldeles sammen med Selvbestemmelsen, bliver til Eet, vinder Identitet, bliver ikke Andet end Livet selv, hvormeget det end graduerer og modificerer sig; i den, Selvopholdelsen nemlig, gaaer saaledes Idee og Virkelighed uno actu op til Eenhed i et og samme Nu.

Af Erklæringerne erfares at Kuren hovedsagelig bestaaer i Selvretning, som er en Art af Gymnastik i den Hensigt at rette sig op og saameget som muligt at holde sig oppe, og som gaar til paa den Maade, at man puncterer, ɔ: punctlig bestemmer Höide og alle derunder kommende Forhold i Legemets forskjellige Dimensioner: Længde, Bredde, Dybde og Centralitet, hvorfor det geometriske Element nödvendigvis maa komme til at spille den meest afgjörende Rolle. Den aandelig-legemlige Kraft, som herved udvikles og som jeg nu i Gjerningen har iagttaget, men dog fordetmeeste i Stilhed, allerede et Snees Aar, altsaa omtrent et Decennium för jeg begyndte med nogen offentlig orthopædisk Kuur — er min Opdagelse. Den danner Grundlaget for min Methode, nemlig den Opfindelse ved den geometriske Sands at frembringe de Actioner i Nerve- og Muskelsystemet, som ere nödvendige til Gjenoprettelsen af det Beskadigede, det Syge, det Bedærvede, de dybtsjunkne Kræfter ei alene i Legemet, men ogsaa tillige, og det pri-

mitivt, i Sjælen, og som gjör at de meest iöinefaldende Kröblinger blive omskabte og fornyede i hele sin Person.

Jeg bör ikke her lade ubemærket, at der er stærk Formodning om, at de egentlige Sindssvage kunne behandles og beskjæftiges efter denne Methode, kun modificeret efter Omstændighederne. I den Retning er den vel ikke just egentlig forsögt, men der er Grund til at formode de heldigste Fölger heraf. Ved blot og bar Villie kan Mennesket ikke blive ret; thi Villien er ikke nogen for sig selv bestaaende i Sjelen absolut(?) Kraft, den er meer en secundær Optræder, naar man bliver sig bevidst en bestemt Hensigt eller et vist Öiemed, idet der af Nödvendighed eller Lyst skal foretages Noget. Nei her maa Methode til, med andre Ord: der maa Punctation til, og her optræder ikke Tanken blot med indre Nödvendighed forat begrunde et Skjön, tilfredsstillende for Fornuft og Forstand, men tillige for i samme Nu at bevirke i egen organisk Natur hvad man begjærer. Tanken altsaa (ikke Villien), den mathematiske eller vel nærmere geometriske Tanke træder altsaa umiddelbart selv i Virksomhed, er den egentlig Handlende, Virkekraften, naar man har til Hensigt, ɔ: vil — rette sig og efter Behag vedblive dermed.

Det egentlige Middel, Agens, er da nu saaledes paaviist, og skal jeg blot videre gjöre opmærksom paa, hvad der er Kurens egentlige Gjenstand. I saa Henseende vil jeg bemærke, at man lettelig kan tage Feil, naar man skal bestemme den med orthopædisk eller punctuel Nöiagtighed. Enhver vil strax falde paa, at det er det deforme, med Curvaturer belagte syge Legeme, og dog er det ikke saa; thi under Behandlingen bliver dette noget Secundært. Den primære, udisputeerlige Gjenstand for Kuren er Behand-

lingen af den ethvert Menneske specifike Tyngde (Egenvægt), som er relativ til Störrelsen og Legemernes vitale Beskaffenhed*), medens den almindelige, overalt i Tid og Rum raadende Tyngde, Ligevægten, er et Absolutum, den geometriske Bestemmer eller Lovgiver — saa at sige mellem Himmel og Jord.**) Den, Centripetalkraften, indeholder fölgelig vort subjective Op og Ned, den er Opholdelsens, saaledes ogsaa Selvopholdelsens Princip, Idee og Virkelighed. Den kaldes ogsaa Selvopholdelses-Driften — nu ja, i sin concrete Form er dette ogsaa i sin Orden, men skjönt dette kan være baade psychologisk og logisk rigtigt, saa hjælper det in praxi dog kun Lidet eller Intet paa Sagen, da det blot er en Bestemmelse om os, ikke en Bestemmelse i os, og denne kan kun skee ved en geome-

*) Under dennes eiendommelige Aftagen kan hiin naturligvis blive for stor.

**) Hertil skal jeg anmærke: Tyngdeloven, den lodrette Kraft i Naturen, kan jo dog isoleret, skilt fra enhver Forbindelse, blot opfattes aandeligen (og forholder dette sig ikke saa med enhver Kraft i og for sig?), ihvorvel den hvert Öieblik virkeliggjöres, realiserer sig selv overalt, til enhver Tid og under alle Omstændigheder. Naar Ligevægten i Tidsbegivenhederne synes rokket, saa er det blot partielt og tilsyneladende; thi naar Almagtens Töiler have overladt Menneskene saameget, at de ere paaveie til at faa Overvægten, altsaa tabe Ligevægten, saa bruger Vorherre saaledes Lod og Vinkel i de almindelige Töiler, at vi blive Feilen vaer, og saa anstrænger baade det enkelte Menneske og hele Samfund sig for at komme i Orden igjen og gjenoprette den skete Skade, den tabte Ligevægt. I det Store viser jo Naturens lodrette Kraft sig i Forholdet mellem Himmelhvælvet og Jorden, dog især dens Havflade, der er Himlens jordiske Retvinkel. Hvert Menneskes personlige Rum mellem Himmel og Jord er jo hvert Moment i dets Tilværelse Relationen til Jordens Centrum og Himlens Zenit. Vort Op og Ned er, som bekjendt, blot subjectivt, og Antipoden kalder jo det Op, som vi kalde Ned, men saadanne Vildfarelser klarer jo den anvendte Geometrie og nu Orthopædien uden videre Vanskelighed.

trisk (aandelig) Opfattelse af Tyngden i os selv, der i det Practiske ogsaa kaldes Opfatning.

Tyngden inddeles af os i den geometriske og arithmetiske. Saalænge den tænkes i flydende Form og Masse, faar den Navn af denne; men naar den gaar over til hiin Benævnelse, da antager den fast Form, og vorder da Fladen begrændset ved Punkter og Linier. De faste Legemer ere strækkelige, böielige og elastiske, eller haarde, stive, ustrækkelige og elastiske. Vort Legeme hörer til begge, men dog er det i sin Heelhed og Sammensætning böieligt og strækkeligt. Naar Længden tiltager, saa formindskes Vidden; Tyngdevæsken, det Ubestemte i sig selv, faar mere Plads i Længden men mindre Plads i Vidden, og naar der nu i Tanken kan skee en formelig Oplodning, saa er det snart gjort at bringe Tyngdevædsken, det samme som Egenvægten, i Ligevægt, og, dersom dette skeer i tilstrækkelig Grad, saa bliver der ligemeget Fluidum, arithmetisk Tyngde, paa begge Sider, til Höire og til Venstre. Naar et Lod holdes, falder det altid strakt til Jorden af sig selv, saaledes maa ogsaa Selvopholdelsen være, der maa holdes Lod, om man skal være paa fast Fod med sig selv. Videre kan jeg ikke gaa, uden Specialiter, og de skulle ikke höre herhen".

d. 18/6 48.

G. Kjölstad.

19/6 49. Da Jöderne vare her ved Afslöringen af Wergelands Minde.

„For denne Gang vil jeg for Eder mine Herrer tilföie, at der er en evig Sandhed til i alt Forsigselvbestaaende, og angaaende Orthopædien udtaler den sig i de faae men betydningsfulde Ord: „Selvretningen er den levende Orthopædie"; den virker fra Menneskets Indre til og paa det Ydre — den er Sjælens punctelig bestemte Gymnastik i vort

eget Legeme; — den mekaniske Kuur o. s. v. er derimod dens naturlige Modsætning, ihvorvel den kan gjöre tilsyneladende stor Nytte. Selv den almindelige Gymnastik virker kun i det Öieblik den anvendes, ligedan forholder det sig med den saakaldte Sygegymnastik (begge benytte desuden blot de ydre Kræfter, de animalisere blot); men foruden det at den blot temporiserer, ikke virker og kan, ifölge sin Natur og Beskaffenhed, ikke virke vedblivende, saa griber den ikke Ondet selv i sin Rod, navnlig Tyngden, som, löst af de egentlige eller indre Livskræfter, altid gjör Fald og foraarsager Tab af Ligevægt i vort Legeme". —

Saaledes yttrede jeg mig den Gang, og saaledes forholder det sig virkelig, p. 20, at Tyngdeloven, den lodrette Kraft i Naturen, Centripetalkraften, ei allene er Bæreren i enhver enkelt Skabning*) men ogsaa i det hele Univers; ja uden den vilde ingen Ligevægt eller fornuftigt Grundforhold finde Sted, Tid og Rum, Kraft og Form, det Sande og Rette, Villie og Bevidsthed, Idee og Virkelighed, det Gode og Skjönne, Himmel og Jord vilde falde sammen, forstyrres og tilintetgjöres. Det vil udentvivl synes Mange dumdristigt af mig at yttre sig saaledes; men foruden hvad allerede er fremsat og godtgjort, vil efterhaanden, dersom der skal gives mig videre Anledning, nok vise sig, at jeg farer med Sandhed, og dersom nogen speculativ Aand vil give sig af med at lære af mig min Orthopædie in praxi, saa skal han ved factisk at erkjende det Rigtige heraf i sig selv, komme til fuldkommen Vished om, at jeg ikke har sagt for meget. Man lærer ikke ret at forstaae denne Grund

*) Alle Tings rette Sammenhængs-, Opholdelses- og Vedligeholdelseskraft er den ligesaavel i den aandelige som legemlige Verden.

og Universalkraft (af mathematisk-geometrisk Art), förend man har lært at kjende den i sig selv, sit eget Væsen, og siger jeg hermed reent ud: at den hele Skabelse, det hele Skaberværk, visseligen intet Andet er end en geometrisk Kraftyttring af Guddommen, hvis Dybhed og Höihed ligesaavel til Venstre som til Höire lader sig gjennemskue i al Skabningens Treenhed — baade i det Smaa og i det Store, baade i det Enkelte og i det Hele. Men denne Slags Eenhed, den guddommelige Treenighed om man saa vil, er vedbleven indtil Nu og varer evindelig. Den er ikke blot Fremkaldelsen af Liv, den er i samme Nu Op- og Vedligeholdelsen i samme; den er ikke blot Almagten, den er ogsaa Alkjærligheden.

Dette synes maaskee endnu langt dristigere end hiint, men heraf fölger ikke, at det er dumdristigt. I denne Anledning skal jeg her især bede erindret hvad der er sagt om Selvopholdelse pag. 16, og videre tilföie den Forbeholdenhed og det venlige Raad til dem, som ville maale mig og Mit med nogen almindelig Maalestok, eller pröve det med nogen dem bekjendt Vægt, selv om den er af Guld, for paa en eller anden Maade at fælde nogen Forkastelsesdom, indtil videre at afholde sig derfra; og dette af den gode Grund, at man maa specielt kjende det Hele, ikke mindre det Practiske end det Theoretiske, for at kunne have nogen selvstændig bestemt Mening. Saa meget meer fordrer denne orthopædiske Methode det punctligste, nöiagtigste Bekjendtskab som den er Bestemtheden selv — naar den afslörer for vort indre Blik de dybeste og höjeste Sandheder. Den leder ikke dertil gjennem Dialectikens svævende, langtrukne, vidtlöftige, mindre end behagelige Sprog og Methode, medens logisk Sandhed dog aldrig bliver mathematisk Vished; men gjennem den levende

og levendegjörende Mathematik, NB. som geometrisk Agens. Den har desuden det Besynderlige ved sig, at den er uden Undtagelse tilgjængelig for Enhver — endog ligened til Barnet paa 3 à 4 Aar, i det mindste i practisk Henseende, medens enhver blot dialectisk Methode at löse Livets Gaade paa, maa vandre gjennem den „brede Veis" dunkle Krinkelkroge, — bliver derved kun tilgjængelig for meget Faae, og endda kommer man ikke til fuld Vished, men maa i mere eller mindre Grad svæve i Tvivl, uagtet al dens strænge logisk-videnskabelige Dragt og Form. Saa er det og saaledes maa det være, saalænge man allene gjennem Sproget og paa theoretisk Vei skal före al sin Kundskab, Viden og Overbeviisning tilbage til de sidste umiddelbar visse Grunde. Maaskee bliver din lille Lære, naar den ene og allene skal behandles theoretisk, ligesaa vidtlöftig, langtrukken og vanskelig at tilegne sig? Nei ingenlunde; om jeg end vil indlade mig paa at fremstille den i al sin Detail, (men som jeg af gode Grunde fordetförste ej kan gjöre), saa bliver den i Vidtlöftighed og combineret Architektur, om jeg saa maa sige, ikke i fjerneste Maade at sammenligne med hine Colosser af philosophiske Systemer i Metaphysikens Tjeneste.* Mit maa desuden betragtes mere som et Fundament at bygge paa end Bygningen selv. Jeg kjender ogsaa noget til disse Heroer af philosophiske Værker, især i de senere Aar har jeg kiget i dem for at see, hvorvidt jeg ved Selvstudium var naaet frem, og ovenfor har jeg jo for en Deel udtalt min Mening. Vistnok kunde jeg i den Anledning ligeledes have noget Mere at *sige, men her i denne förste Ephemeride maa det ialfald være fuldkommen nok, om ikke allerede formeget.

Naturlivet i dets Heelhed manifesterer sig for det videnskabelige Blik igjennem 3 Virksomheder eller Virke-

sphærer, nemlig deels som Chemismus, deels som Mechanismus og deels som Organismus. Alle tre Sphærer hver for sig have sin ejendommelige Dynamisk, men hvis Kraftyttringer og Productioner gaae saa umærkeligen over i hinanden og staae hverandre saa sösterligen bi til Opnaaelsen af det Heles Formaal — Tilværelse, Opholdelse og Vedligeholdelse efter Forsynets Visdom og Godhed, at kun naturvidenskabelig Dannelse og skjærpet, sagkyndigt Blik kan gjöre den fineste Forskjel imellem dem og afdække de ofte mysteriöse Former, under hvilke de optræde paa de forskjellige Trin af deres Enkeltheder, Modsætninger og Forhold. Chemien kommer som bekjendt under den förstnævnte Cathegorie, og behandler alle de Stoffe og sammensatte Legemer, som dertil höre. Den baserer sit System paa de bekjendte Grundkræfter Electricitet og Magnetisme, hvilke synes at danne det motoriske, for ej at sige levende Princip i denne Sphære. Den anden, nemlig Mechanismus, falder i det Hele taget ind paa Physikens (i mere indskrænket Forstand) og de mathematiske Videnskabers Gebeet. En Green heraf er jo de mechaniske Videnskaber, og atter en Disciplin heraf, nemlig Statik, (maaskee burde det være omvendt?) er Læren om Ligevægt, Last og Kraft med sammes Tyngdepunkt. Den sande, videnskabelige Orthopædie vil kunne være at betragte som den levende Statik, eller Statik i den organiske Livssphære, især hos Mennesket.

Her komme vi over til den Tredie, Organismus. Denne danner igjen Indbegrebet af 3 Sphærer: Vegetation, Animalitet og Mentalitet. Den förste hæver sig til organisk Liv paa Chemismens Grund, den anden, nemlig Animaliteten, reiser og hæver sig paa det vegetative Liv, og den sidstnævnte, Mentaliteten — Mennesket allene tilkommende — stötter nærmest sin ophöiede Skikkelse og Betydning paa

Animaliteten. Men Mennesket, og dette allene, er i fuld Besiddelse af alle tre Livsarter. En nærmere Forklaring over, hvad jeg egentlig vil have forstaaet ved den sidste, Mentaliteten, og i hvilket Forhold den staaer til de andre 2, maa udsættes til en anden Gang.

Min Orthopædie er heeltigjennem et Factum, lige indtil den mindste Tanke, — og hvad kan være mindre end Tanken i et Punct? De hidtil fremsatte mere theoretiske Betragtninger ere ikke mindre nogle Frugter eller Resultater af min orthopædiske Virksomhed, end de der blive at fremstille i det efterfölgende Afsnit, men hvilke i Almindelighed ansees og nævnes for Resultater, fordi de ere iöinefaldende og haandgribelige. Disse materielle Frembringelser eller Forbedringer skulle efter almindelig Coutume nemlig afgive de positive Beviser for Curens Værd i Sammenligning med andre saakaldte orthopædiske Methoder, og jeg skal visseligen heller ikke unddrage mig herfor men gjöre det med Fornöielse, forsaavidt det lader sig skee i en saa kort Fremstilling, som her maa gives. Min Methode maa tale for sig selv paa sædvanlig Maade, dersom den ikke alt nu for nogen Deel har talt for sig selv, idet det allerede dog vel maa have viist sig, at den directe danner og omdanner Mennesket ei allene i legemlig men ogsaa aandelig Henseende.

II.

Den levende Orthopædie kunde vel med Rette kaldes: „Kunsten at forlænge det menneskelige Liv“, ɔ: fra Grunden af, sikkert og paatageligt at gjengive det personlige Liv og Levnet et saadant Velbefindende og en saadan Retning, som det efter sin oprindelige Bestemmelse skulde have

men ikke har. Mon det skulde være saa aldeles umuligt at löse denne Opgave? I det Efterfölgende vil det forhaabentligen vise sig, at en Begyndelse dog muligens isaahenseende virkeligen er gjort, omendskjöndt et længer Forfatterskab end dette, for ikke at sige et aldeles gjennemfört, der fremstiller Curen saavidtmuligt en detail og i al sin Heelhed, da maa produceres.

Min hidtil drevne orthopædiske Virksomhed deler sig naturligen i tre Perioder, i den förste, eller Begyndelsen, (imedens jeg var paa Lillehammer som Distrikslæge), som gaar fra 14de August 1838 til i Mai 1843, da Sygdom tvang mig til at standse, og den anden, da jeg flyttede herind til Hovedstaden, og som gaar fra Hösten 1844 til omtrent i Slutningen af 1847, da 2 examinerede Læger have lært min Methode, og endelig i det 3die eller nærværende Tidsrum, da jeg formedelst den indtraadte Concurence bör indskrænke mit Institut omtrent til den halve Störrelse. Det Sidstindtrufne er ogsaa forsaavidt efter mit Önske som jeg herefter gjerne vil have nogen Tid til at give Curen en videnskabelig Plads i Literaturen. Her er altsaa 3 orthopædiske Cuuranstalter i dette lille tyndtbefolkede Land Norge, med examinerede eller videnskabelig dannede Læger til Bestyrere og udelukkende Foretagere af min nye Methode. Mine orthopædiske Colleger have ved academiske Pröver fuldkomment tilfredsstillende aabnet sig al Adgang til at udöve enhver Green af Lægevidenskaben og Befordring paa Embedsbanen (den ene af dem er da ogsaa militær Læge endnu); men Begge foretrække de heller at renoncere paa alt Andet end forlade den af mig dem meddeelte orthopædiske Methode, ligesom jeg heller ikke tvivler om, at de, selv i ekonomisk Henseende, vil komme til at staae sig bedst derved, uagtet de have maattet forpligte sig til at

svare mig 15 % og derover i Afgift af deres eventuelle Fortjeneste for Brugen af min Opfindelse. Jeg kan sige, de ere allerede i fuld Gang, i det mindste Hr. T., der ei har været hindret af Cholera. Er ikke dette endog et slaaende Beviis for Curens effective Godhed, Ægthed og probate Virksomhed? Jo visselig, og endnu skal jeg give mig den Frihed at tilföie, at Hr. T. har paa Orthopædiens Vegne i Almindelighed besögt de meest anseete udenlandske Instituter, f. Ex. i Paris, Kjöbenhavn og Stockholm, men paa hvilket sidste Sted han opholdt sig længst, for at tilegne sig den Ling-Brantingske Sygegymnastik, det Eneste han paa sin hele Reise troede at burde tillægge nogen sand Betydning, eller ialfald værd at foretrække for hvad han ellers i den Retning havde seet og erfaret. Ved at gjöre Bekjendtskab med mig og Mit, lod han imidlertid alt det övrige Væsen fare, for paany at lægge sig efter min Orthopædie. Fornuftige Folk indlade sig aldeles ikke paa Sligt, især naar man allerede er Familieforsörger som Hr. T. var og er, medmindre man har tilstrækkelig*) Grund. Den anden, Hr. S. i Bergen, er nu ligeledes gift, og han fortsætter under de samme Betingelser som hiin.

Fra den förste Periode af min orthopædiske Virksomhed vil jeg lade 4 à 5 Tilfælde noget udförligere tale for

*) Det bör ikke lades ubemærket, at det heller ikke kan være Hensynet blot til de ekonomiske Omstændigheder, der her er det raadende og bestemmende Moment; nej (see pag. 7) det er den inderlige Agtelse, Godhed og Kjærlighed, man ved det nöjere Bekjendtskab faaer for denne Cuur, som holder dem fast. Vilde og kunde man bære en saadan Afgift under Forhold som her i Norge for de ofte usikkre og problematiske Goder, man skulde bevirke ved nogen anden orthopædisk Virksomhed. Nej ingenlunde?

min Cuur. Jeg averterede da först efter Dameelever, og det skede paa fölgende Maade i Morgenbladet den 6te Juli 1838:

„Allerede under mit Ophold som medicinsk Studerende ved Universitetet tiltrak Rygradens Krumböininger (Curvaturer) i forskjellige Retninger sig fortrinsviis min Opmærksomhed. Under mit hersteds — navnlig Lillehammer — femaarige Ophold forrige Gang som practiserende Læge (da ansat ved det hedemarkiske nationale Musketeercorps) var denne Green af Lægevidenskaben — at gjöre den skjæve Ryg lige — meget hyppigen og med Forkjærlighed Gjenstand for min Tænkning og Overveielse, ligesom jeg da ogsaa havde et Par gode Anledninger til at pröve den Methode, jeg havde tænkt mig og saaledes forendeel overbeviist mig om dens Hensigtsmæssighed og Sikkerhed under de fleste Omstændigheder. Jeg vil ikke tale om andre forskjellige Smaaforsög, som jeg Tid efter anden paa min practiske Bane har havt Leilighed til at gjöre — de have imidlertid styrket min Overbeviisning. Allerede da nærede jeg den Plan at offentliggjöre min Villighed til at modtage til Behandling deslige Syge; men min Forflyttelse til Christiansund forstyrrede ogsaa dette.

For 3 à 4 Maaneder siden har jeg igjen optaget min Plan, nemlig at modtage Syge med Curvaturer af Rygraden, og har jeg i denne Tid med Flid sat min Behandlingsmaade paa den haardeste Pröve. I bemeldte Tid, hvor stakket den end er, har jeg dog, formedelst foregaaende Selvstudium og Læsning af Skrifter, der afhandle denne Materie, bragt det saavidt i min Overbeviisning, at jeg tör bekjendtgjöre Fölgende.

I eget Huus (mangehaande Forretninger gjör, at de

Syge ikke vel kunne logere udenfor Huset, da jeg maa benytte ethvert Öieblik, jeg kan afsee, til at arbeide med dem) modtager jeg til Behandling og mulig Hjælp endnu 3 à 4 Syge med ovenmeldte Skade i Ryggen. Kost, Logis og fornöden Opvartning faaes saa billigt, at jeg netop kan holdes skadeslös.

Forresten gives herved mit Lövte om, at jeg, efter at have gjort den Syges personlige Bekjendtskab i höist en Maaneds Tid, er villig til at give Vedkommende min skriftlige Erklæring for, om fuldkommen Helbredelse kan ventes opnaaet eller blot til en vis Grad, naar ellers ingen utilbörlige Hindringer lægges mig iveien med Hensyn til fornöden Tid eller andet deslige. Seer jeg mig derimod ikke istand til at give nogen saadan Forsikkring, da maa den Syge og jeg skilles ad, dersom Vedkommende selv ikke önsker at forblive hos mig paa blot Mulighed. Til endmere Betryggelse vil blive afgivet det Lövte: ikke at ville modtage nogensomhelst Betaling for min Umage, dersom det endelige Resultat ikke svarer til det i Erklæringen betingede.

NB. Curen er slet ikke smertelig men opmuntrende og styrkende saavel paa Sjel som Legeme. Ligeledes bör jeg bemærke, at det her herskende Clima og Veirligt formeentlig er saare gunstigt for saadanne Syge, især om Sommeren, som her er meget vakker og oplivende".

Denne i sig selv dog simple Bekjendtgjörelse vakte, som bekjendt, megen Sensation — hos Mange nok megen Misbilligelse og Indignation, idet den som Conversationsthema gav Anledning til mange smukke Epitheter, s. s. Ubeskedenhed, Dumdristighed, Charlatanerie m. m., hvilket sidste endog ved en senere Anledning offentligen blev yttret paa en Tid, da jeg allerede, mod Forventning, havde

meer end indlöst mit i Publicationen givne Ord, da jeg paa en aldeles tilfredsstillende Maade havde behandlet henved 40 Patienter, og disse som levende Vidner, alle uden Undtagelse blevne glade og lykkelige ved Curen, adspredte sig i Landets Egne saa langt det er fra Nordkap til Lindesnæs. Paa denne her saa löselig og enkeltviis henkastede offentlige Yttring fulgte et Svar i Morgenbladet af en sagkyndig Mand, der noksom paaviste det altfor Ubeföjede og Urigtige i min Uvens Færd. Forövrigt har man ogsaa ladet mig være i Fred, medens min Orthopædie i de forskjellige Tidsrum har været ret godt besögt, holdende sig med et Antal mellem 20 à 30 Elever, ja undertiden endog over det sidste Tal. Her i Landet maa vel dette ansees for en god Freqvents, da endnu kun særdeles faa Udlændinge have besögt os. Hvad der vakte saa megen Opmærksomhed, ligger formeentligen i den Sikkerhed, med hvilken jeg bekjendtgjör at ville gaae de Tilsögende imöde. Er da heri noget Ondt? Jeg vilde for Alting ikke, at Nogen skulde betale mig for det jeg ikke kunde gjöre, og jeg meente det i al Troskyldighed bogstaveligen saaledes som det staar; thi saavidt havde jeg allerede erfaret, at Lægen i dette Stykke ikke behöver at arbeide med nogen uvis Prognose, især naar han, efter fornödent Bekjendtskab til den Syge, afæskes Erklæring. Jeg kunde önske, at mine ærede Kunder altid vilde bruge denne Fremgangsmaade, og jeg opfordrer fremdeles hertil! Kun skal jeg „nu" tilföje: at Ingensomhelst, der blot lider af Dorsaldeformiteter (Rygradsforkrumninger), behöver at være hos mig paa blot „Mulighed", naar Curen kun i fornöden Tid uhindret kan faae Anledning til at virke; thi den reproducerer under enhver Omstændighed den lige Form „til en vis Grad", og det af den Störrelse og Fuldkommenhed, at

Paagjældende uden nogen Gene meget godt kan bære det Manglende alle sine övrige Dage. Ja vi ere nok saa dristige at troe, at enhver saadan Rygskade, gammel eller ung, hos den under 7 Aar og den over*) 30 Aar, maa kunne rettes, naar dertil gives fornöden Tid. Hvor lang Tid skal der da i Gjennemsnit gives for de allerstörste og tillige de ældste Tilfælde? Den egentlige Cuurtid kan og bör ansættes for saa haardt Medtagne til 3 paa 4de Aar, naar de skulle være paa det Allernærmeste ganske lige. Det er en Selvfölge, at ikke de Tider maa regnes med, da Sygdom eller lignende Aarsager bevirker Stands i Curen, eller naar der forvoldes formelig Modification af dens Brug; thi da maa ogsaa tages fornödent Hensyn hertil. Vi kjende altsaa endnu ingen incurable Tilfælde af Deformiteter i Ryggen eller, om man vil truncus, og det skulde undre mig, om Nogen kan fremskaffe et saadant Væsen, hvis Form ej kan restitueres til idetmindste en saa lige Skikkelse, at det som Menneske kan passere for lige nok til ikke i nogen Grad, der maa falde i Öinene, at kunne kaldes skjæv eller vandskabt, — NB. naar ingen Contraindicentia eller og Hindringer af anden Art ere ivejen for Curens fuldstændige Indvirkning.

Af de 4 förste Tilfælde, som jeg behandlede som Fölge af ovenanförte Bekjendtgjörelse, vare de 3 Vinkelcurvaturer i höieste Grad, om ellers nogen kan siges at være det. Her var fölgelig indkilede Værtebræ, med et stort Tab (Evanescens) af Substants. Jeg vil ikke tale om, at det var umuligt under nogensomhelst Stilling og den nöiag-

*) Her er Organisation og Reorganisation allerede stationære; det vil derfor være bedst ikke at gaa videre end til en vis for Fremtiden dog adeles betryggende Grad. Med de Yngre forholder det sig ganske anderledes.

tigste Undersögelse — jeg kunde være tilböielig til at sige den voldsomste Exploration med Fingrene — at föle det allerringeste til den mellemste Hvirvel, ja ej engang paa meget lang Tid de tilgrændsende, og havde jeg behandlet de tvende med Scoliose (Sidekrumning) over $\frac{3}{4}$ Aar, förend dette sidste endog kunde lade sig gjöre. Ligeledes varede det meget længe inden det venstre Skulderblads indre eller bagre Rand samt nedre Hjörne lode sig finde af den undersögende Finger, saa underskudt, fremskudt og overtrukket til og under Höire var den (anguli posteriores Costarum dextri dannede naturligviis en efter Krumningen gaaende Vold, der skjulte det hele venstre Partie af samme Slags), ja jeg kan gjerne sige, at hos den höieste af dem var det hele Skulderblad som forsvundet.

Om denne Dame findes antegnet hos mig i det Væsentlige fölgende:

Hun er 18 Aar, meget höi af Væxt, af middelsstærk Constitution, af et sangvinsk, noget cholerisk Temperament, med naturlig god Fatteevne uden at være skarpsindig; med Undtagelse af nogen ubehagelig Fornemmelse bag i den venstre Side, saa sagde hun sig ved Ankomsten at være frisk. Hun begyndte at blive skjæv i sit 14de Aar, og altsaa inden en Tid omtrent af 4 Aar havde hun en Lateralcurvatur med Convexitet tilhöire, Vinkelen dannet af den 7de, 8de og 9de Ryghvirvel, af en saa betydelig Grad og Beskaffenhed, som dette Grundtræk (Fig. 1 paa næstfölgende Side) af hendes Rygrad, jeg har udtrukket af en Tegning, der blev tagen af hende, giver en svag, ja altfor svag Forestilling om*).

---

*) Overfaldet tilhöire kan tydelig nok sees, og for den Sagkyndige er det vel nok, for at han i Tanken kan supplere hvilke Forskydninger, Forvridninger, kort, Formforandringer i Forholdet mellem Venstre og Höire her maa have fundet Sted. Imellem

Fig. 2.

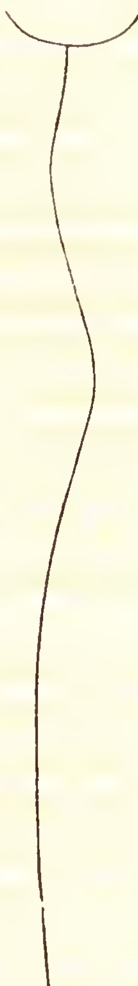
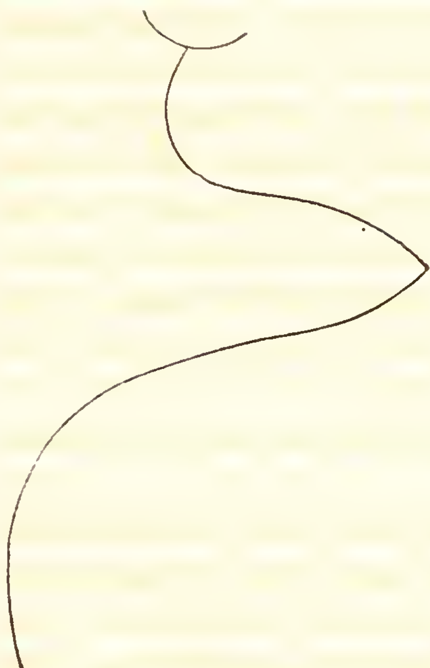

Fig. 1.

Hun var meget bleg, noget nedslagen og syntes med Centnervægt at föle Nödvendigheden af at vorde hjulpen. Nogen synderlig fremtrædende Scrophulose ikke at bemærke. Jeg tog imod hende blot paa en Pröve. Inden i Löbet af 3 Uger havde jeg vundet hendes fulde Tillid, og ved Prövemaanedens Udgang nærede hun neppe nogen Tvivl om at vorde befriet for sit Onde, naar Tid og Omstændigheder ellers maatte ville tillade det. Hun aflagde ogsaa de meest

venstre Axelhulhed og Hoftekammen var der $2\frac{1}{2}''$ (Tommer) omtrent, men den sidstnævnte stod velmaalt 9'' udenfor hiin og Hulingen tilligemed Axelhovedet vare nogefær lodret over den nederste Bue af den optrnkne Linie eller Rygrad. Armen hang passiv foran Hofteskaalen, begyndte at blive atrophisk, og var paavei til at skydes ud af Ledet.

glimrende Pröver paa Flid, Iver og Lyst til Curen, Egenskaber, som ingenlunde kunde savnes, naar den lige Form skal retableres ved et Tilfælde af den Störrelse, Art og Beskaffenhed som hendes. Hvad hun blev til, viser det ved Siden af tilföiede Aftryk (Fig. 2), der er taget noget för hendes Afreise, en Retning hun kunde have, uden at gjöre sig nogen synderlig Flid derfor, og som syntes at være aldeles bestaaende, naar hun havde sig ifört det af mig inventerede Belte eller Snörliv. Hun blev hos mig 3¼ Aar, men i hvilken Tid hun var hindret fra at bruge Curen (i det mindste ikke saaledes at hun kunde gjöre nogen Fremgang) ¾ Aar, heri indberegnet Reiser m. m. Paa altsaa 2½ Aars Cuurtid blev dette saa enormt svære Tilfælde op- og udrettet til en Grad saa nær den lige Form og Linie, at man magelig paa ½ Aar maatte kunne faaet hende ganske lige. Nogen Tid til kunde imidlertid af forskjellige og særegne Familie-Aarsager ikke faaes. Hun var kommen saa vidt, at hun nok ogsaa for eget Vedkommende fandt det aldeles overflödigt at vedblive, hvilket, som naturligt er, langtfra havde mit Bifald. Hun rettede sig eller voxte op igjen 7 Tommer og derover. Det havde imidlertid ikke faaet Tid til at sætte sig fuldkommen fast i Organisationen, og er det derfor, jeg saa meget mere anseer ½ Aar til for nödvendigt og önskeligt*). Jeg maa tilslut tilföie, at det, under slige Forhold og Omstændigheder, som hun har levet, er det mærkværdigt nok, at det dog alligevel har holdt sig saavidt som det har. Nogen Stötte af

---

*) Under vedholdende stærk Bestræbelse efter at udrette det Manglende, kan egentlig ikke det Opvundne faae Tid til at sætte sig; Reorganisationen gaaer ikke saa fort som man ved egen og Lægens Anstrængelse kan i Nuet bringe det til. Under stærkeste Retning kan jeg sige at jeg flere Gange troede hende ret.

et portativt Snörliv f. Ex. har hun ikke kunnet bruge paa 3 à 4 Aar. De nærmere Omstændigheder kunne ikke beröres.

Den Anden jeg her skal tillade mig at omtale, er en liden Pige paa 14 Aar. Hendes Rygrad dannede en Spids næsten lige bagud i Egnen af 9de, 10de og 11te Ryghvirvel, og det en saadan som hosstaaende Figur No. 3 viser og hvorom jeg ved den hyppige Manipulation (Haandteren), som denne Cuur giver Anledning til, har faaet tydelig Idee og Erfaring. Jeg har intet videre Afrids eller Tegning af hende, og maa jeg derfor forsöge paa efter mine Annotationer at skildre Tilfældet med nogle Ord*).

Fig. 3.

Ved at beföle Rygraden ovenfra nedad kunde man uden Vanskelighed tælle Tornespidserne indtil det Sted hvor det sænkede sig dybest ned og frem, men siden var det en reen Umulighed ikke alene ei at kunne bemærke nogen hver for sig, men man kunde ikke ved den stærkeste Undersögen med Fingrene faae nogen Fornemmelse af deres beenhaarde Natur, da foruden Huden, Musklerne m. m. dækkede dem ugjennemtrængelig. Længere nedad derimod lod de sig vistnok föle, men her blandede de sig tilsyneladende saaledes med de övrige Fremragninger af Hvirvelbenene, at man blot fik Ideen om en Rös, en uregelmæssig Sammenhobning af Knogler eller Beenspidser. Hele

*) En Tegning vilde desuden neppe været istand til at give noget tydeligt Begreb derom, og en Gibsafstöbning er jeg desværre ikke i Besiddelse af. Jeg forstod ikke selv den Kunst, for fjernt var jeg fra dem, af hvem jeg kunde lære den, og i Begyndelsen var jeg ikke betænkt paa andet end bevirke det for Vedkommende forönskede Resultat. Senere har jeg rigtignok erfaret, at den Ting kan snart være lært.

det Strög altsaa, som man i daglig Tale vilde kalde Pukkelen, d. v. s. den rundagtige Udkulning, forsynet med en Spids, og som strakte sig næsten heelt ned til det hellige Been, det tillod ikke den explorerende Finger at skjelne mellem processus spinosi, obliqvi og transversi (de spidse, skraa- og tværstaaende Fremragninger) o. s. v. Det hele Partie stod ikke ganske lige men styrede nedad noget tilvenstre, altsaa her noget större, medens Rygraden ovenfor Kulen havde en Skraaning og Böining tilhöire, saaledes at Skulderbladet her blev hævet noget mere end paa venstre Side. Den hele Pukkelmasse hang synligen bagud ned og det med en saadan Vægt, at det hellige Been ordentlig blev trængt tilbage ud af sit naturlige Leie. Naar jeg löftede hende op ved Hovedet, saa gav det Hele noget efter, og slap jeg pludselig Taget, saa faldt det igjen sammen med et Chok, og hörtes da en Lyd som lignede en Dunken aldeles lig den, naar to matlydende Legemer paa eengang stöde sammen, og som havde megen Lighed med det anchyloserede Led, der ved Udstrækning vel for en Deel kan give noget efter, men paa eengang indtager sin forrige Stilling, naar man pludselig giver Slip. Det forvoldte hende ingen Smerte et saadant Experiment, det blev derfor og gjentaget saa ofte som fornödent var til at komme efter, hvorfra Lyden kom. Jeg havde nemlig observeret, at Ribbenene laae i Berörelse med Hoftekammene, og derfra kunde jo Lyden komme? Ved gjentagende Gange at lægge Mærke til Tingen, altsaa ved en Art af Auscultation, troede jeg mig tilsidst berettiget til at antage, at den kom fra det Indre af Protuberantsen, hvilket hun ogsaa selv vilde paastaae.

En inflamatorisk Tilstand havde ogsaa fundet Sted i det förste Aar (7de) af Chyphosens Udvikling, forenet med en incomplet Paralyse eller Lamhed i Underextremiteterne.

Ved to Fontaneller synes disse Tilfælde at være blevne hævede. Her skulde vel altsaa en Ledstivhed (Anchylose) med Rette, skjöndt noget incomplet, være at antage; men anchyloserer da Rygraden? (Jeg har indtil den sidste Tid tvivlet herpaa; men nu har jeg faaet Troen i Hænderne ved en liden Pige paa 12 Aar, hvis 3 överste Halshvirvler tilligemed Forbindelsen mellem Atlas og Hovedet synes stivnede til een Beenmasse, i skraa Retning tilhöire. Den övrige Hovedkanal eller Rygrad er fri, men forresten har hun (den Lille) ligesaa mange anchylotiske Led, som Over- og Underextremiteterne kunne afgive, naar undtages Axelleddene, der dog ikke ere ganske frie for bemeldte Skade).

Fordreiningerne og Skjævhederne vare overhovedet ringe og ubetydelige, i næsten ikke höiere Grad end de tilveiebringes ved Legemets Egenvægt i större eller mindre Grad hos ethvert Menneske uden orthopædisk Dannelse. Bagtil over Skuldrene var hun temmelig meget applaneret (affladet), medens derimod Brystet tilsvarende hævede sig ogsaa oventil meer end almindeligt. Halsen var næsten naturlig. Her var, som man nok kan vide, et vældigt saakaldet Hönsebryst, med fremskudt Brystbeen især nedentil. Der var forövrigt ingen Distance mellem Brystkassen og Bækkenet; det hun kaldte Livet paa hendes Klæder udgjorde velmaalt 3 Fingre af hendes egne, og hun var dog 52″ (Tommer) höi. Man ansaa Forkrumningens Udvikling for sederet, da hun kom til mig, og var hun, som man siger, ikke syg eller egentlig sygelig. Hendes Ansigt var vel meget blegt og havde det eiendommelige Udtryk for saadanne Mennesker, men iövrigt opvakt og livlig. Ligefra hun var et bitte lille Barn havde hun gaaet i den velsignede Syskole, d. v. s. indtil hendes Ryg ei kunde bære hende mere. Hun var ved godt Mod, og udviste hun fra Begyndelsen i lang Tid

en Flid og Udholdenhed, som var mærkværdig for hendes Alder. Denne lille Dame var uformuende, og blev hun derfor efter $\frac{1}{2}$ Aars Forlöb den Gratist, for hvilken jeg havde aabnet en staaende Plads paa min Indretning. Hun blev mig tillige tit og ofte behjælpelig, og i det sidste Halvaar af hendes Væren hos mig var hun udelukkende Medhjælperinde, og havde Lön derfor. Hendes hele Ophold hos mig optog $4\frac{1}{2}$ Aar; men en nöiagtig Optegnelse paa alle de Tider, hun ei kunde behandles, for at udrettes videre, udgjöre tilsammen 1 Aar, altsaa $1\frac{1}{2}$ Aar at fradrage $4\frac{1}{2}$ Aar, lader tilbage 3 Aar, den egentlige Cuurtid, i hvilket der kunde arbeides paa at vorde lige. Naar man spörger, hvilke vare da Hindringerne? saa maa jeg i Korthed svare: Sygdomme, som i den Tid indtraf, samt Sygelighed, tildeels som Fölge af Curen, da Udretning af en saa betydelig Feil, der forlængst var bleven hende habituel, ei kunde gaae for sig uden at reagere betænkeligt paa det Medulær-Centrale og den nervöse Sphære i det Hele taget; forskjellige Arter af Underlivstilfælde, Affectioner af Uterinsystemet og Urinveiene tilligemed Lamheder saavel i Over- som Underextremiteterne vare Fölger heraf. Under slige Omstændigheder maatte vi da deels aldeles standse, deels modificere Curen med specielt Hensyn til det nærværende Onde. I Begyndelsen bleve vi lidt foruroligede heraf, men tilsidst bleve vi saa fortrolige hermed, at vi imödegik det med fuldkommen Rolighed og Fasthed, og ved Erfaring er jeg kommen saavidt med Paralyser (Lamheder) isaahenseende, at jeg under Behandlingen blot betragter dem som ubehagelige, idet de stjele Tid, og det saameget mere som vel denne Methode er det meest probate Middel mod Lamheder i Almindelighed. Jeg blev saa syg, at jeg ikke kunde fortsætte længer; hun maatte derfor, ligesom flere

Andre paa samme Tid (10), forlade mig uden at være ganske lige, skjöndt 6 til 7 Tommer höiere; dog kunde hun nok paa egen Haand have retableret det Manglende, om hun havde agtet det fornödent. Til et lige og peent Udseende havde hun det egentlig ikke Behov. Hun befinder sig fuldkommen vel og holder sig godt. Breve fra hende og saagodtsom alle andre Elevers Familier, der bære de brillanteste Vidnesbyrd, kunde jeg lade see, om jeg fandt det fornödent og passende. I denne förste Ephemeride lader det sig ialfald ikke gjöre af Mangel paa Plads, ikke engang et enkelt Brev, om jeg, som sagt, fandt det passende.

Den 3die, som gav sig under min eller Kunstens Beskyttelse, var en Dame paa 21 Aar. Hun sagde sig at have været skjæv fra Barn af. Hendes Tilfælde var altsaa meget gammelt og havde allerede i længer Tid været stationært. Hun var meget mager og bleg men livlig og qvik, skjöndt noget stakaandet, samt temmelig uforsagt. Da hun kom til mig, havde hun i lang Tid troet sig frisk men ellers för sygelig, det vil sige medens Skjævheden var i Tiltagende. Egne Smerter havde i lang Tid ogsaa ledsaget den. Heller ikke her har jeg nogen Tegning eller noget Saadant der paa eengang kan vise Curvaturens Störrelse og Betydelighed. Den kunde, omendskjöndt anderledes baade med Hensyn til Sæde og Form, maale sig med den Förstfremstillede, ja var vel endog noget værre ihenseende til indre Charakter, Sæde og Ælde. Hosföiede krumme Linier (Fig. 4 paa næste Side) give den Vinkel, jeg baade ved den meest scrupulöse Undersögelse med Fingerene, ved Öiemaal og Udmaaling troede mig berettiget til at ansee for fuldkommen sand og rigtig, og faldt den mellem 5te, 6te og 7de Ryghvirvel.

Et Brystbillede optrukket af hende selv, er jeg i Be-

Fig. 4.

Fig. 5.

siddelse af, men jeg tör ikke lade det xylographere, for ei at fordyre dette Nummer. Det viser blandt andet, at der saagodtsom ingen Afstand er imellem Hagen og Brystet. Rygraden drager da ogsaa her tilhöire, hvilket Fald, da Knækket er saa höit oppe, maa ansees for meget betydeligt, ja synes være gaaet saavidt som Delenes mechaniske Modstand i deres relative Leie har kunnet tillade. At optage dette Nummers Rum med nogen Specialbeskrivelse, anseer jeg saameget meer for urigtigt som jeg forendeel maa betragte den som noget Uvæsentligt. Angivelsen af Curvaturens Sæde, Grad, om der er Vinkel eller blot Bue, hvilken Vei den har taget og hvormeget Rygraden opimod Halsen falder tilhöire, medens den nedimod Bækkenet afviger tilvenstre fra den perpendiculære eller verticale Linie, det er Momenter, som ei kan forbigaaes. Alt det Övrige fremstiller sig som Fölger heraf i Forbindelse med Legemets passive Egenvægt; saaledes f. Ex. hviler Baghovedets höire paa Udkulingen, medens Hagen og Hagens venstre Sidedeel hvelver sig fremad op i Retningen af nedad frem; den höire Side af Brystkassen er fortil afplaneret og huul, medens det samme finder Sted bagtil i venstre Side, kun i höiere Grad hvad Fremadindsynkningen eller Udhulingen angaaer, saa at knyttede Næver godt kunde rummes. I Höire bagtil er der jo en frygtelig Udstaaenhed, men den er sandelig ikke mindre i

Venstre, relativt Delenes individuelle Beskaffenhed o. s. v. Den svære Tyngde i Overkroppen har i lige Grad tvunget Hoftepartiet i de staaende Been og disse selv over tilvenstre og fremad — Alt naturligviis med tilsvarende Fordreininger; Tæerne vende tilhöire og Hælene tilvenstre, medens hele Foden med iöinefaldende Grad kommer unaturligt frem.

Efter 1 Aars Behandling var hun dog kommen saavidt, som Fig. 5, uddraget af en Tegning, tagen ved hendes Afreise, nogenlunde skal vise, og det uagtet hun ei i nogen tilstrækkelig Grad kunde være Herre over sig selv. Hun var imidlertid temmelig jævnt frisk. Af ekonomiske Grunde tog hun da hjem, for at fortsætte Curen der, og, hvad der er yderst mærkværdigt, hun skal ei have brugt den forgjæves. Noget Snörliv kunde hun ikke faae, saa meget mere som det endnu ikke var udfundet og iværksat.

Den förste som fik mit Conservationssnörliv, var en Jomfru paa 14 Aar, stor af Væxt. Hun var behæftet med et af de lettere Tilfælde, og efter 9 Maaneders Behandling var hun lige, hvorpaa hun tog til Hjemmet. Denne lille Dame var meget uskikket for Curen, idet hun var af et lethargisk Temperament og Characteer, ligesom hun heller ikke skal have holdt sig godt, hvortil dog Tidsomstændigheder og Familieforhold væsentligen have bidraget. Til samme Tid som denne, kom en Slægtning af hende.

Hun var 30 Aar gammel, var sygelig og stod saa godtsom op af Sengen, for at komme til mig; thi hun havde indtil da i hele 3 Aar mere lagt end været oven Sengen. Hun led hovedsagelig af nervöse Tilfælde, ledsagede af en Udmagring og Afkræftelse med cachektisk skiden-gnult Udseende, som var tilstede, man kan sige, paa det nærmeste i allerhöieste Grad. Om hun havde kunnet

hjælpe sig noget selv, og hun kunde det tildeels, saa holdt hun det dog for umuligt, og hvilken Mening var saa stærk eller fix hos hende, at om nogen Ting faldt fra hende, den maatte være hende saa kjær den være ville, saa tog hun den aldrig op, og triumpherede vi ikke lidet, da hun förste Gang beqvemmede sig dertil. Overhovedet vilde hun intetsomhelst foretage sig. Hun var af Naturen aandfuld og opvakt, men havde nu tabt Attraa og Lyst til Alt. Underligt nok, at hun saa aldeles af sig selv overvandt sin Ulyst til at forlade sit Værelse og sin Seng, og det i Vintertiden hertillands for at tilbagelægge en besværlig Vei af 25 til 30 Mile, Afstanden mellem hende og mig. Hermed fulgte slet Fordöielse, besværligt Aandedræt, Smerter for Brystet og i Hovedet, fixe Ideer og en meget dyb melancholsk Stemning. Hun havde været skjæv fra sit 9de Aar; Tegning blev strax i Vidners Nærværelse (altid skeet) tagen af hende, og deraf er extraheret nærværende krumme Linie Fig. 6, medens Fig. 7 er udtrukken af en Tegning neppe 3 Maaneder senere i Anledning af, at hun maatte indgive Ansögning til Overövrigheden om at benytte sine faae Arvemidler. Hun blev hos mig 1½ Aar omtrent; men var hun ble-

Fig. 6.

Fig. 7.

ven længer, saa skulde hun ei allene ved Afreisen været paa det Nærmeste lige, men ogsaa i alle Henseender frisk og rask, — dette holder jeg for afgjort vist. Hun vandt ogsaa meget betydeligt i enhver Henseende, og Ingen troer jeg har havt mere Grund til at beklage, at hun maatte reise og vel heller ikke Nogen fölt det tungere. Ekonomiske Omstændigheder forvoldte samme. Jeg for min Deel — hvad fölte ikke jeg derved ligesom ved saa mange lignende Leiligheder? At denne Orthopædie har kjæmpet sig igjennem saa mislige Kaar, som der i de fleste Tilfælde har mödt den, det er det Mærkværdigste af Alt. Lad mig lide hvad det skal være; men betag mig ikke Anledningen til at gjöre et Menneske i fuld Stand!!

Endnu maa jeg denne Gang omtale en Dame af Eleverne fra Lillehammer, eller, da jeg var Districtslæge i Gudbrandsdalen*). Hendes Alder var 17 Aar, kun liden af Væxt, med almindelig god Constitution, sangvinsk Temperament, kun middels god Fatteevne og meget svag Energie i Villien men fromt udholdende. Hun led af en gammel Hoste, der truede med at gaae over i Lungetæring (Pthisis tuberculosa), og i lang Tid kunde man ikke foretage nogen stærkere Grad af Udretning uden at det generede Brystet. Efter ½ Aars Behandling tog dog Hosten af og tilsidst forsvandt ethvert Spor af Sygdom i Brystet. Hendes Deformitet var en Lateralskjævhed med Convexitet som sædvanligt tilhöire, uden Vinkelknæk, naar undtages mellem 8de og 9de Ryghvirvel, hvor Söilen syntes at give sig noget paa engang frem i Brystet. I hendes 10de Aar fandt hun sig skjæv. Hendes Tilfælde maa henregnes blandt de min-

---

*) Jeg tager dem omtrent efter som de ere komne, og har jeg saaledes intet Udvalg gjort.

dre, dog maa bemærkes, at her var flere Forkrumninger og Forvridninger end sædvanligt, jeg mener, hvor der saa at sige er en reen Scoliose (Sideskjævhed), udelukkende foraarsaget af Fald i Mennesket selv formedelst Misforhold imellem Kraft og Last, 3 Böininger er det Almindelige, men her kunde tælles foruden disse, tillige derimellem mindre, og havde de mere Ligheder med Forskydninger end Buer. Her var ligeledes en Art af longitudinel Skjævhed, det vil sige, hele Venstre var skudt noget höiere og frem, hele Höire noget lavere og tilbage. Denne Art, der ledsager Alle mere eller mindre, var i ualmindelig Grad hos hende fremtrædende, saa at den maa ansees hende reent eiendommelig. Hofteskjævheden syntes ogsaa större, end man ifölge Tilfældets Grad skulde vente. Sammenlignet med de 3de Vinkelcurvaturer, syntes det os en Ubetydelighed, men forholdsviis böd det större Trods end vi formodede, inden det vilde aldeles give sig. Der ligger naturligviis noget Individuelt i enhver saadan Deformitet, og foruden det allerede Paapegede, var her en stor og besynderlig Regiditet tilstede. Hun var ofte syg og sengeliggende og næsten aldrig rigtig frisk, ligesom der ogsaa hos hende viste sig ikke saa ringe paralytiske Tilfælde. I Et og Alt var hun under Behandling i 2 Aar*) inden hun blev ganske lige, for ei at sige normal ret. Hun har siden været i Ordets egentlige Forstand frisk og vel, og 4 à 5 Tommer vox hun i den Tid. Her strak altsaa Tiden, jeg havde at arbeide i, nogenlunde til. Jeg har ingen Tegning af hende, og Udmaalinger brugte jeg dengang endnu mindre end nu for Tiden, da jeg allerede da erkjendte at de fuldkommen, om ikke mere endda, ligesaavel som Tegning og Gibsaftryk, kunde blive

*) Her er intet Fradrag gjort for de mange iveienkommende Omstændigheder.

en Lögn, ja unddrage sig endmere enhver Bedömmelse, naar der ikke opgives noget Udgangspunct for samme, eller der siges hvorledes hvert enkelt Maal er taget. Naar noget Tilforladeligt skal præsteres, saa maa Alt tages med, den ene Maade saavelsom den anden, ledsaget af en ellers nöiagtig Beskrivelse. Gibsaftryk kan man ikke sende ud i Verden gjennem et Skrift, Tegning falder almindeligviis for dyr, og holder jeg desaarsag for, at en enkelt Linie i Forbindelse med Opgivelsen af det Væsentligste og Særegne ved hver enkelt Curvatur giver et bedre intuitivt Begreb om det Faldne og Afvigende end Udmaalingerne, især naar man tilbageholder Maaden hvorpaa de ere tagne. De imponere og saaledes dupere Folk, men den Sagkyndige tilfredsstilles ikke, med mindre han blindt hen skal troe paa hvad der siges. Dog de maa og bör tages med, men da maa udentvivl hele Udmaalingsvæsenet först undergaae en Reform. Maaskee kunde det da blive det Paalideligste. Hertil maa endvidere komme, at dersom Udmaalingen skal have fuld Troværdighed, saa maa den foretages af en Anden eller under sagkyndige Vidners Öine; men hvilket rigtignok maa gjælde om Alt isaahenseende, hvorfor jeg og har underkastet mig den strengeste Control under dette Foretagende, naar det er skeet ved mig selv. Herom maaskee siden.

Efter denne lille Digression maa jeg for en Stund dvæle ved min Orthopædies förste Periode paa Lillehammer. Jeg har dog ogsaa af de mange Andre, jeg behandlede, fuldkommen lige saa gode Resultater at opvise, som af de her Opförte, om end kun faae eller næsten ingen naaede de 3 förstnævnte i Grad. Nedenstaaende Erklæringer maa, i det mindste indtil videre, tale for Resten.

Ligesom her i Christiania, havde jeg ogsaa der tilkaldt

Lægekyndige, deels for at faae Curen kjendt og anerkjendt af Lægerne, og deels for i sin Tid at kunne paaberaabe mig deres Vidnesbyrd. De tvende da i Nærheden boende Colleger vare DHrr. Corpslæge Wetlesen og Esqvadronschirurg Baardseng. Efter Aftale vilde de ærede Herrer være saa gode at bivære Cuurforetagendet omtrent 2 Gange ugentlig, forsaavidt det lod sig gjöre formedelst deres Embedsforretninger og Praxis. Hr. Baardseng, exam. medicinæ, var ligeledes med Overövrighedens Samtykke min Assistent i Districtslægeembedet. Deres Observationer varede ½ Aar og derover. Noget efter denne Tid havde Hr. Corpslæge Wetlesen den Godhed igjennem Morgenbladet og Lillehammers Tilskuer herom at yttre sig offentlig som fölger. Eörst giver han en Fremstilling af, hvorledes Curen foretages, hvilken naturligviis her er ganske unödvendig at optage, hvorpaa han fortsætter saaledes:

„Alle Skjæve behandles paa samme Maade uden specielt Hensyn til Alder, Constitution eller Skjævhedens Grad. De sygelige Tilstande, der ere Fölger af Skjævheden, forsvinde under Curens heldige Fremgang. De Skjæve voxe bogstavelig 4—6—7 Tommer og derover under deres Ophold paa Institutet; skjöndt Kjölstad intet Udvalg har gjort, men optaget enhver Skjæv af det kvindelige Kjön, som har meldt sig til Optagelse i Institutet. Fölgende Tabel, der er uddraget af hans Notationer om alle de Skjæve, han har behandlet, vil udvise Resultaterne af hans hidtil udförte orthopædiske Behandling.

Antallet.	Hvor lang Tid skjæve.	Hvor gamle da de kom i Institutet.	Hvorlænge brugt Curen under Kjölstad.	Hvormeget de have voxet.	Bemærkninger.
1	7 Aar	17 Aar	$1\frac{1}{2}$ Aar*)	$4\frac{1}{2}$ Tomme	Blev ret. Hendes Brystbesværligheder forsvandt under Curen.
2	4 —	18 —	$2\frac{3}{4}$ —	7 —	Dette Tilfælde har Hr. Overlæge Lund omtalt i Ugeskrift for Medicin og Pharmacie.
3		14 —	9 Maaneder		Den Eneste, som muligens har gjort Tilbagefald.
4	8 —	15 Aar	3 —	$7\frac{1}{2}$ —	
5		21 —	1 —	3 —	Har fortsat Curen hjemme med Held.
6	11 —	30 —	$1\frac{1}{2}$ —	$3\frac{1}{2}$ —	Befinder sig vel.
7	13 —	19 —	$1\frac{1}{2}$ —	$4\frac{1}{2}$ —	Har med gode Fölger fortsat Curen hjemme.
8	- —	17 —	7—8 Mdr.		Skal senere være bleven ret.
9	15 —	22 —	2 Aar	$3\frac{1}{2}$ —	
10	- —	17 —		$6\frac{1}{2}$ —	Er ganske lige.
11	- —	14 —	1 —		Blev aldeles lige.
12	- —	19 —	1 —		Blev næsten aldeles ret.
13	- —	25 —	2 —		Betydelig Bedring.
14	- —	13 —	1 —		Blev ret.
15	- —	19 —	$1\frac{1}{2}$ —		Blev næsten lige.
16	- —	20 —	$2\frac{1}{4}$ —	5 —	

*) Denne Dame er den sidstomtalte af mine Elever fra Lillehammer.

Antallet.	Hvor lang Tid skjæve.	Hvor gamle da de kom i Institutet.	Hvorlænge brugt Curen under Kjölstad.	Hvormeget de have voxet.	Bemærkninger.
17	15 Aar	25 Aar	$1\frac{1}{2}$ Aar	4 Tommer	
18	- —	25 —	1 —		Gjorde betydelig Fremgang.
19	- —	21 —	9—10 Mdr.		Var vel tilfreds.
20	- —	12 —	1 Aar		Fortsætter hjemme.
21	- —	15 —	1 —	$3\frac{1}{2}$ —	Skal være bleven ret hjemme.
22	- —	19 —	9 Mdr.	3 —	Gode Fremskridt.
23	- —	19 —	9 —		God Virkning.
24	- —	25 —	$1\frac{1}{2}$ Aar	4 —	De farlig truende Aandedrætsbesværligheder forsvandt under Curen.
25	- —	17 —	$1\frac{1}{4}$ Aar	4 —	Blev næsten aldeles lige.
26	- —	12 —			Blev lige.
27	- —	30 —	7—8 Mdr.		Er næsten lige.
28	- —	23 —	$1\frac{1}{2}$ Aar	4 —	
29	- —	$24\frac{1}{2}$ —	1 —	3 —	
30	- —	18 —	$1\frac{1}{2}$ —	4 —	
31	- —	$6\frac{1}{2}$ —			Næsten lige paa Extensionsmaskinen.
32	- —	28 —	11 Mdr.		Gjorde god Fremgang.
33	- —	$4\frac{1}{2}$ —	6 Uger		Hindret Tilfældets Tiltagende.
34	- —	19 —	9 Mdr.		Gjorde taalelig Fremgang.

Der er kun een af de Behandlede, om hvem det er usikkert, om hun har gjort noget Tilbagefald; en tredie Deel ere blevne rettede og ere lige. Alle have forbedret deres ofte meget gamle og betydelige Tilfælde. Neppe vil nogen udenlandsk orthopædisk Behandling have saa heldige Resultater at opvise som Kjölstads. Hans Methode er anvendelig ved alle Rygradskrumninger, der ikke ere forbundne med Betændelse; den er simpel og rationel og er, rigtig ledet, ligesaa virksom som uskadelig. Den synes at være bygget paa Erkjendelse af Skjævhedens egentlige Væsen og realiseret paa en hensigtsmæssig Maade. Dens Fortrinlighed, Originalitet og Forskjellighed fra alle andre orthopædiske Behandlingsmaader ligger deri, at Musklerne netop ved at udspændes styrkes ved Viljekraften".

T. M. Wetlesen,
Corpslæge.

Ved ovenanförte Liste er der, som tydeligt nok kan sees, Adskilligt at supplere, men denne Gang skal jeg blot bemærke, at Ingen kan voxe saaledes som her vises, især i den modne Alder, medmindre der gives en tilsvarende Retning. Naar de Yngre have standset i Væxten, hvilket hyppigen forefalder, saa er det saa naturligt, at den igjen begynder, og som oftest skyde de endnu hurtigere i Veiret end de Ældre, ligesom de ogsaa ere meget lettere at faae rette igjen; men er man nödsaget til för Tiden at ophöre med Curen hos de Yngre, især naar de ere rene Börn, saa er det meget problematisk, om det Udrettede kan holde sig. Pengene her i Norge have en altfor hemmende Indflydelse paa Orthopædien, hvorfor da ogsaa Hr. Wetlesens Anförte, „at en Trediedeel o. s. v." kun er halv rigtigt, fordi det i og for sig ei afgiver nogen ganske tilforladelig Bestemmelse, saasom et langt större Antal maatte være blevet lige, naar

ikke især Mangel paa Penge havde lagt Hindringer ivejen for længer Tids Cuur.

Kort herpaa modtog jeg fölgende Brev fra Hr. Baardseng:

S. T.

Hr. Districtslæge *Kjölstad!*

„Da De ifjorhöst anmodede Hr. Corpslæge Wetlesen og mig om 2 Gange ugentlig i Löbet af Vinteren at overvære Behandlingen af Deres orthopædiske Syge, lod De os tillige forstaae, at Hensigten dermed var ikke saameget at faae Deres Methode i Detallien og dens sande Væsen bedömt, som meget mere for at have 2 lægekyndige Mænds Erfaring at beraabe Dem paa, med Hensyn til, hvad De in publico havde debiteret, denne Sag betræffende. Ogsaa havde jeg troet, at vi efter endt Cursus skulde fælles have gjengivet offentlig, hvad vi om Behandlingsmaaden og Resultaterne deraf havde erfaret, — men, da nu Hr. Wetlesen paa egen Haand og paa en forövrigt, hvad Sagen angaaer, for mig saa omtrentlig tilfredsstillende Maade er rykket frem med Samme i Morgenbladet*): saa levnes mig kun den Ære og Fornöielse herigjennem at underrette Dem om, at hvad der allerede i 1839 (?) og 1840 i et Par offentlige Blade (Oplandstidenden og Morgenbladet) var at læse til sandru Anbefaling for Deres dengang i den norske Lægeverden saa lidet begunstigede orthopædiske Virksomhed var forfattet af mig, og vilde jeg, i Særdeleshed hvad Curens Behagelighed for Eleverne angaaer, fremdeles, om jeg end ydermere skulde have havt den Ære offentlig at sige noget Mere om den Sag, — have henviist dertil“.

Med Önsket om, at Bröndcuren maa blive Dem til meget Gavn, tegner jeg mig Deres ærbödige

Sukestad pr. Lillehammer, d. 10de Juli 1843. **C. Baardseng.**

*) Det kom först i Morgenbladet.

Denne Skrivelse er fornemlig mærkelig derved, at Hr. Baardseng deri vedgaaer Forfatterskabet af hiin Opsats, indrykket först i Oplandstidenden og siden i Morgenbladet. Jeg havde vel en Ahnelse om, at det var ham, men aldrig fuld Vished förend jeg modtog dette Brev. Den röber et nöjere Indblik i Curens egentlige Væsen end jeg da kunde forudsætte hos Nogen, der ikke kjendte den en detail; thi det var just paa den Tid, som den blev holdt caché. Denne Omstændighed, der gav Anledning til mange Spörgsmaale, megen Omtale og Fortrydelse, var grundet i den rene Nödvendighed, uden Hensyn til egen Interesse. En klogere Mand end jeg paa sit timelige Velvære vilde maaskee endnu den Dag i Dag er lagt Skjul paa, hvad han, som Læge, allene vidste. Jeg er en Daare i slige Sager, men det faaer ikke hjælpe, — hermed lider dog i Grunden ingen Anden end jeg selv, neppe engang min nærmeste Famillie. Det Cacherede strak sig heller ikke videre, end til at mine Elever, stor eller liden, gammel eller ung, tog mig i Haand paa, at de, saa længe jeg önskede det, ville tie med det Væsentligste af hvad de havde lært. En noget strængere Forholdsregel, t. Ex. ikke at give Nogensomhelst og allermindst Læger — Adgang til Besög paa Institutet under dets Virken, saaledes altsaa, at heller ikke det ydre Forekommende ved Curen var blevet viist og bekjendt, vilde virkelig kunne have givet mig en egen Kilde at öse Velstand af, der idetmindste maatte kunne gjort mig til en velholden Mand, en som er fast i Salen, som man siger. I forbemeldte Annonce söger han fornemlig at fremhæve, hvor behagelig Curen er for Eleverne, idet de kunne uden videre samles med Lægens Familie og Andre, samt indbyrdes danne en Selskabscirkel, der efter hans Erfaring fjerner enhver Tanke om, at de befinde sig under Cuur, hvortil deres

livsfriske Udseende og muntre Væsen ikke bidrager mindst. Han berörer ligeledes, at han tror allerede at have seet gode, herlige Resultater af Behandlingen, og angiver som Beviis herpaa, „at en ung Pige, hvis Temperament ikke var det heldigste for Methoden, efter 9 Maaneders Cuur, nu stod færdig at reise hjem med en linieret Rygrad, og tillige forsynet med det af mig opfundne Conservationssnörliv".

Ved Naturforskermödet i Christiania 1844, hvor jeg, knapt nok, fik holde det normerede Foredrag af $\frac{1}{2}$ Time, medens Andre baade för og siden foredrog hvad de havde at sige, saa længe som de omtrent behövede, bleve Tegningerne af heromhandlede orthopædiske Elever foreviste, hvilket anmærkes for at bringe i Erindring, at jeg virkelig var og fölgelig er forsynet med en Deel tegnede Billeder af mine Elever. Ovenpaa endt Foredrag var en af Danmarks Læger, Hr. M . . . ., saa god lydeligen at erkjende, at mine Resultater aldeles overtraf de hidtil ved nogen anden orthopædisk Behandling bevirkede og bekjendt blevne. Han yttrede med det samme Lyst til nærmere Underretning om Maaden at gaae frem paa, men der blev nok ingen Tid dertil; thi jeg hörte ikke mere til hans Lyst, og jeg reiste desuden næste Dag af Byen.

Ved det skandinaviske Naturforskermöde i Kjöbenhavn, Sommeren 1847, tillod jeg mig ved Hr. Doctor Steffens's Bistand at fremstille til Beskuelse og Bedömmelse Indholden af en stor Kasse med Gibsafstöbninger*), ledsagede af ved-

*) Disse ere ikke tagne i nogen forskjellig Stilling saaledes som brugeligt er i Udlandet, idetmindste i Kjöbenhavn. De ere begge Gange tagne under staaende Stilling, idet Angjældende blot holder sig i Noget med Hænderne, medens man ved andre Indretninger stöber det ved Ankomsten forönskede Aftryk siddende, idet Vedkommende böjer sig noget forover, og ved Afreisen det

lagte Journaler og ligeledes paa selve Aftrykkene angivet Tiden, i hvilken Resultaterne ere bevirkede. Hermed fulgte desforuden til Uddeling 100 Exemplarer, om ikke flere, af 3de Lægeerklæringer, af hvilke de to nedenfor aftrykkes in extaenso men kun et Uddrag af den 3die, da den er temmelig vidtlöftig, idet den gaaer ind paa at give speciel Underretning eller Belærelse af Methoden.

Ifölge hvad mig er meddeelt baade offentligt og privat, mödte disse Fremstillinger en meget gunstig Modtagelse i den lærde Forsamling, altsaa den Anerkjendelse, som jeg gjorde mig velgrundet Haab om, ligesom jeg og har hört (ikke af Hr. Steffens), at de kjöbenhavnske Orthopæder skulde være blevne animerede til at forsöge min Methode som den bedste. Hertil skulde de heller ikke have været saa ganske utilböielige, og derfor kunde jeg ikke unddrage mig for den Tanke, at Hr. Langgaard, som nu dukker op igjen med en saakaldet nyforbedret Maskine, hvis Resultater skal være langt fortrinligere end de efter hans forrige Maskiner, muligens stötter sig noget paa Selvretningslæren, der virkelig, foruden det af Committeen Fremstillede, i Særdeleshed blev given ret grundigt og temmelig udförligt af Hr. Tidemand. Denne Tanke ligger meget nær og kan ialfald være langt mere grundet end man troer, da der sandelig ikke skal saa mange Puncter og Linier til, for at Selvretning kan komme paa en Maade noget igang, og det desuden er mig paafaldende at see igjennem hans Bekjendtgjörelse, i

---

efter Önske attraaede Afstöb i liggende Stilling, udstrakt paa et afpasset Underlag, naturligviis med Ryggen opadvendt. Paa slig Viis kan man da unægteligt faae det som man vil have det. Man betænke at man hos mig maa „staae“, — fast og stille hele den Tid som behöves, bærende et saa vidt stort Qvantum Gibs. Kan noget Institut gjöre mig det efter?

Morgenbladet og Christianiaposten, at hans Patienter tildeels nu have at afvexle mellem Liggen og Væren oppe — — omtrent som hos Os. Desuden, hvad er det for et Slags gymnastiske Övelser Eleverne foretage, „uden at Maskinens Virkning paa Deformiteten taber i Kraft og Vedholdenhed, samt at Patientens hele Holdning derved vinder"? *) För var man bunden til Sengen Aar ud og Aar ind, naar undtages den Stund der skulde gymnasticeres, dog der var jo ogsaa dem, som aldrig kom paa en Stol end sige paa sine Been i 11 Maaneder. Der er i denne Tid en Dame i mit Huus (hiins Söster), som i sin bedste Udviklingsalder har været paa Hr. Langgaards forrige Institut, navnlig paa Tuborg, i 3 Aar og 3 Maaneder, og hun hörer desværre til de Mange med afgjort Grund malcontente.

Man maa gratulere Hr. Kammerraaden, som atter blot ved en manöverös Reformation af det ældre mechaniske Væsen har erhvervet ny Eneret paa et Noget, der dog burde tjene til at bevirke Menneskevel uden at nedværdiges til et almindeligt Fabrikats eller Handelsartikels Vilkaar. Men som Monopol kan jo Maskinen nok föde sin Mand, enten den duer meget eller lidet. De her fra Norge, som sin Tid have besögt Tuborg, vare der almindeligviis mellem 3 à 6 Aar ja maaskee derover, og jeg har talt blandt andet med en ung Mand, som efter 6 Aars Ophold (i Hr. L.s Beretning staar nok blot $5\frac{1}{2}$ Aar) visseligen havde været der aldeles forgjæves, skjöndt han med Hensyn til Alderen kom der i den gunstigste Tid. Desuagtet blev nok ogsaa

---

*) Al Holdning er en vis activ (vilkaarlig) Brug af vore Muskler, hvilket ligger tydeligt nok i Ordet selv, men da nu enhver Maskinhjælp i og for sig ophæver Villiens Brug, fritager den for at realisere Noget, saa virker den (Maskinen) modsat af Holdning, der selv er et Activum.

han (efter egne Ord) udskreven med Characteren „betydelig bedre“ (om just ikke fuldkommen cureret?). Han var for omtrent 1½ Aar fornd, saavidt jeg erindrer, kommen fra Institutet, da jeg saa og talte med ham*). Det ovenfor brugte Prædicat saavelsom „i höi Grad forbedret ja fuldkommen cureret“ have været staaende Betegnelser fra den Kant, saaledes og det sidste om ovenbenævnte Dame.

Det skal sandelig Meget til for at finde paa noget Bedre, og den nye Maskine maa vel derfor kaldes mirakulös, siden den er saa meget „fortrinligere“. Dog hvorledes det end er eller ikke er, saa er det en mærkelig Ting, at nu de, som have holdt saa meget af det horizontale Leje, paa een Gang have faaet, med desto större Fordeel, alle sine Patienter paa Benene. Saaledes ogsaa en Maskinmester i Tydskland — der ere de ogsaa komne paa Benene i den senere Tid; dog hans Vundermaskine maa være endnu dygtigere, da den baade giver större Resultater og arbeider uden Monopol. Naar man vil tilvende sig et saadant, saa maa der anskaffes Attestationer i denne enkeltstaaende, bestemte Hensigt, ellers vil det ikke kunne lykkes, og derfor er det ikke noget Rart, at Hr. Kammerraaden kan producere noget af det Slags. Dog jeg dvæler maaskee alt for længe ved en slig Historie, og skal jeg skynde mig at afbryde med den Bemærkning, „at dersom jeg i Orthopædien kunde ansee nogen Maskine for i nogen Mon væsentlig at tjene til Noget, da skulde jeg visseligen ikke komme i Forlegenhed med at udfinde det Fornödne i saa Henseende“.

---

*) Hans Tilstand udmarkede sig ved en stiv, underlig, svaiende Gang, der noksom vidnede om hans sygelige Tilværelse, hvilken i Begyndelsen af hans Hjemmeværen skulde have været endnu værre. Maaskee er det blevet bedre med ham siden? Jeg har senere ikke været i nogen Berörelse med ham.

Det rette Princip for Maskinens Indretning i orthopædisk Henseende har jeg ustridigt bedre Kundskab om end Hr. Langgaard og enhver Anden, hvilket dog vel alt det Foregaaende maa kunne godtgjöre eller dog idetmindste lade Enhver, som læser det, ahne; men det rette Princip for Curen er det just, som tvinger mig til at afstaae og afholde mig derfra. Fra Begyndelsen lod jeg mig ogsaa mange Gange mere end nu bevæge til at bruge Maskinhjælp; men alt som vi skuede meer og meer frem i Erkjendelsen af Tingens egentlige Væsen, fjernede samme os ogsaa alt meer og meer fra Maskineringen baade i extensiv og portativ Henseende. Sandsynligviis gaaer engang dens Anvendelse aldeles af Brug? ligesom jeg endnu ikke er ganske vis paa, om den har gjort mig nogen Tjeneste eller ikke, skjöndt den Bandagering og Maskinering, jeg har blandet ind i min Methode, af Sagkyndige har været bedömt som det Hensigtsmæssigste og Fornuftigste, der kunde anvendes. Jeg tör sige, at jeg har lagt for Dagen, at ogsaa jeg kan gjöre og lade gjöre hensigtsmæssige Maskiner i orthopædisk Henseende, naar jeg vil bryde mit Hoved dermed, og sandt at sige, jeg vilde saamen neppe ty til Hr. Kammerraaden eller Nogensomhelst, naar saa skulde være. Endnu skal jeg tilföje, at vi her kun har ladet Maskine og Bandage bistaae den vitale Dynamik, naar Tilfældene have været meget store, nærmende sig meer eller mindre de tre i andet Afsnit foreviste enorme Vinkelcurvaturer.

Her fölge Lægeerklæringerne:

„Undertegnede bleve af Lægeforeningen i Christiania, paa Anmodning af Hr. Distriktslæge Kjölstad i Mai d. A., opfordrede til at fölge Behandlingen i det af ham oprettede orthopædiske Institut og derom afgive Beretning. Siden den Tid have vi været samlede 1 à 2 Gange ugentlig paa

Institutet. En fuldstændig Beretning om hans Curmethode og sammes Resultater kan först afgives efter længere Tids Observation. Den korte Tid, vi have været samlede, har imidlertid været tilstrækkelig til at give os Begreb om Behandlingsmaaden, og vi imödegaae derfor gjerne Hr. Kjölstads Anmodning om, til forestaaende Naturforskermöde i Kjöbenhavn at give en kort Skizze af Behandlingens Væsen.

Det væsentligste Moment ved Behandlingen er den saakaldte Selvretning. Han gjör den Skjæve opmærksom paa den Retning og Holdning, Legemet bör have i fuldkommen normal Tilstand hos det velskabte Menneske, lærer ham i Tanken stedse under Övelserne at have denne for Öie, lader ham til dette Maal forestille sig visse bestemte Linier og Punkter efter Legemets Længdediameter og dets Tverdiametre, og med dette Billede stadigt for Öie stræber nu den Skjæve med Anstrængelse af alle sine Muskler at rette sit Legeme op — saavidt muligt — saaledes, at Legemet ikke falder udenfor de i Tanken fastholdte Linier og Punkter. Denne spændte Stilling af hele det vilkaarlige Muskelsystem vedligeholdes stedse under Övelsen, som hovedsagelig bestaaer i en langsom Marscheren, hvorved Legemets Tyngde langsomt flyttes over fra det ene Been til det andet uden at Kroppen forövrigt maa komme ud af den Stilling, som det i Tanken uafladeligt fastholdte Billede uvilkaarligt skal tvinge den ind i.

I Begyndelsen er det vanskeligt for Eleven at foretage Selvretningen med nogen Kraft, men den stadige Övelse styrker hans Muskler og befæster Elevens Herredömme over disse; jo mere dette efterhaanden bliver Tilfældet, destomere foröges Intensiteten af enhver Selvanstrængelse for at rette Legemet op. Den Skjæve bruger ogsaa Armene tilhjælp for at strække Ryggen saameget mere iveiret. Til den Ende

er der fæstet et Bælte om Bækkenet med Haandtag paa Siderne. Naar den Skjæve griber i disse, og extenderer Armene, löftes og strækkes derved Ryggen stærkere. Efter Marschen, som er anstrængende, gaaer Eleven ind i sit Værelse for at ligge udstrakt paa Sengen, stedse vedligeholdende Stillingen stricte. Her anvendes af og til en ubetydelig Strækning efter Længdelinien ved Hjælp af Bind under Hagen og Remme fæstede til Hoftebæltet. Denne Strækning vedvarer kun 5 à 10 Minuter af Gangen, hvorpaa Eleven atter staaer op og begynder Marschen. Saaledes tilbringes afvexlende med Marscheren og Liggen udstrakt henved 4 Timer Formiddag og 4 Timer Eftermiddag. Man kan begribe hvorledes en saadan Anstrængelse af alle Legemets Muskler maa bidrage til at styrke det hele Legeme. Foruden Strækningen i liggende Stilling, foretages daglig 2 Gange mechanisk Strækning i opreist Stilling paa Maskine — hvergang i 5 til 10 Minuter — hovedsagelig efter Længdediameteren; men ogsaa ved denne Strækning er samtidig Elevens Retning ved egen Muskelanstrængelse idetmindste ligesaa virksom, hvorom man overbeviser sig ved at föle paa Legemet, da Musklerne overalt findes stærkt spændte. For Natten er Rygleie ordineret, og for at den Skjæve ikke i Sövne skal vælte sig om paa Siden, anlægges i Regelen Hageklædet og Hoftebæltet med Remmene löseligt heftede ved begge Ender af Sengen. Under Middagsmaaltidet og i Fritimerne anlægges et paa en egen Maade construeret Snörliv, blot for at Ryggen kan beholde den Retning, den har vundet under Övelsen, for at den altsaa ikke skal have saa let for at falde tilbage igjen i sin gamle Krumning, naar Legemet er i Hvile og Musklerne slappe.

Da Selvretningen saameget beroer paa den Grad af Opmærksomhed og Tankens Spænding, som Lægen formaaer

at vække og vedligeholde hos de Skjæve, er det indlysende, at denne Methode for at udföres med Held, fordrer hos Lægen ligesaamegen Udholdenhed og Kraft i Villien som Evne til at gjöre denne gjældende hos de Syge daglig i Maaneder og Aar, hvilket visselig ikke er Alle givet. Det er denne Selvretning og den Maade, hvorpaa den udöves, som udgjör det Eiendommelige ved denne Methode, og som adskiller den fra de Behandlingsmaader af Rygradsskjævhed, som ere brugte i Tyskland, Frankrig og England. Den er ogsaa forskjellig fra den svenske af Ling og Branting brugte Methode, hovedsageligt at virke paa de Muskelpartier, som enten ved passivt at strammes eller ved at sættes i activ Bevægelse, kunne bidrage til at trække den böiede Deel af Rygraden over i sin rette Stilling".

Christiania den 6te Juli 1847.

W. Boeck, Lector. ***Hjort,*** Brigadelæge. ***Chr. Egeberg,*** Corpslæge.

Otto Lund, Batterichirurg. ***de Besche,*** Escadronschirurg.

„Den samlede Committe har, som bemærket, ikke kunnet afgive nogen Beretning om Resultaterne af Hr. Kjölstads Methode, da Committeen först for et Par Maaneder siden har overtaget sit Hverv. Undertegnede Medlemmer af Committeen kunne derimod bevidne, at vi have seet et Par meget betydelige Tilfælde af Rygradsskjævhed, der ere rettede i en Grad, som vi ikke havde tænkt os Muligheden af".

D. u. s.

W. Boeck. ***Otto Lund.***

Hertil maa jeg bemærke, at medens dette allerede var lagt under Pressen, kunde Committeens respective Medlemmer ikke blive samlede, deels fordi de vare fraværende paa længere Tid her i Landet og deels i Udlandet. Committeens videre Erklæring om Resultaterne maa fölgelig for

denne Gang savnes. Vi skulde ogsaa have noget til den anden Ephemeride.

Derimod har jeg været saa fri at udbede mig Hr. Brigadelæge Hjorts specielle Vidnesbyrd (en af Medlemmerne), da han baade var hjemme samme Tid som Trykningen skulde foregaae, og han desforuden havde anbetroet mig sin Datters Helbredelse. Den i Erklæringen berörte Dame, Jfr. A. B., var særdeles meget medtagen baade med Hensyn til Sidekrumningen ad Höire (varet i 22 Aar og af det værste Slags) og den samme ledsagende Sygelighed, der endog strakte sig til Sindets Sphære. Den nærmere Beskrivelse af hende og hendes Tilfælde skal senere blive afgiven. Hun befinder sig nu jævnt frisk, er munter og livlig ligesom ogsaa hendes Deformitet er meget formindsket, hvilket man og kan slutte deraf, at hun dog paa sin gamle Alder har voxet $2\frac{1}{2}''$ (Tomme). Hun har blot kunnet bruge modificeret Cuur — dreven nemlig efter hendes Formaaenhed. Formodentlig faaer jeg heller ikke Anledning til at fuldföre hendes Helbredelse, uagtet hun blot betaler Kost og Logis, hvilket hos mig er saa billigt, at jeg neppe kommer derfra uden Tab. — Erklæringen er som fölger:

„Ifölge Opfordring fra Hr. Districtslæge Kjölstad er det mig en Fornöielse herved at kunne bevidne, at jeg har anbefalet flere Individer, der led af Krumninger i Rygraden til Optagelse i Hr. Kjölstads orthopædiske Institut; og at den der anvendte Cuurmethode har viist sig særdeles virksom ei alene til at rette de forhaanden værende Skjævheder, men ogsaa til at forbedre de sygelige Tilstande, som deraf have været en Fölge. Min egen Datter, hos hvem jeg i hendes 15de Aar opdagede en*) begyndende Krumning nederst i Rygraden, er efter et halvt Aars Ophold i det

*) Den havde sikkert gjort Begyndelsen allerede længe för. Forf.s Anm.

nævnte Institut bleven fuldkommen restitueret for dette Tilfælde, og der har siden, nu i henved 2 Aar, ikke viist sig mindste Tegn til Tilbagefald, hvorimod hun senere har nydt en meget god Helbred. Ligeledes har Jfr. Anne Bugge, der i 4 Aar har conditioneret hos mig og dengang formedelst en meget betydelig Deformitet i Rygraden stedse var meget svag og sygelig, efter nu i 2 Aar at have været under Hr. Kjölstads Behandling, ei alene erholdt en meget bedre Helbred, men hendes Skjævhed i Rygraden og Brystkassen er ogsaa, uagtet hendes Alder (nu 37 Aar) og den lange Tid, hvori den har varet, bleven kjendeligen bedre."

Christiania d. 28de Juli 1849. **Hjort,** Med. Dr.

Hr. Salvesen taler saaledes:

„Under et noget mere end toaarigt Ophold i Distriktslæge Kjölstads orthopædiske Institut i Christiania, deels selv benyttende hans Cuur der, deels ogsaa i den sidste Tid deeltagende i Behandlingen af Andre, har jeg havt den fortrinligste Anledning til at gjöre mig bekjendt med den af ham brugte originale Cuurmethode, saavelsom de ved samme indvundne Resultater.

At Hr. Kjölstad af sin orthopædiske Behandling kunde opvise saa ganske overordentlig heldige Resultater paa samme Tid, som andre dygtige Læger, der befattede sig med Orthopædien, fandt Nytten af denne ikkun for saare indskrænket, maatte naturligviis strax tiltrække sig min Beundring, ligesom det ogsaa især var dette, der bevægede mig til at indtræde i Institutet og selv at underkaste mig hans Cuur, men ved nærmere Bekjendtskab til denne, hvorved ogsaa dens Grundforskjellighed fra andre orthopædiske Cuurmethoder aabenbarede sig, blev det mig tillige tydeligt hvilke betydelige Fortrin den nödvendigviis maa have for disse. Gymnastikkens Indförelse i Orthopædien saaledes

som den heri tidligere har været brugt, har man erkjendt som en sand Berigelse for denne; men i hvor langt höiere Grad, om ellers nogen Sammenligning her turde være paa rette Sted, maa man da ikke erkjende Værdien af Kjölstads orthopædiske Methode. Denne gaaer nemlig ogsaa ud paa at öve Muskelsystemet, og det er ved at paavirke dette, at den i saa overordentlig Grad har kunnet forbedre Formen, ja endogsaa kunnet faae Bugt med de allersværeste Vinkelcurnaturer; men Kjölstad har ogsaa udfundet at benytte sig af Legemets Muskelapparat som det allerfortrinligste baade Compressions- og Extensionsapparat, der kan udrette langt mere, end de hertil almindelig anvendte mechanisk virkende Maskiner.

Ved hans eiendommelige psykiske Methode, der ikke alene sætter Villien men ogsaa Iagttagelses- og Reflexionsevnen i Virksomhed, uddannes ogsaa en ny og fuldkomnere Bevidsthed om de muskulære Actioner i Legemet. Disse kunne saaledes ogsaa blive egne, ligesom af en mere aandig Natur, end de sædvanlige, langt finere, mere bestemte og — yderst intense; i det Hele langt hensigtsmæssigere, saa de vækkes just der, hvor de tiltrænges, hvor Innervationen er for svag og træg. Höist forbausende er det ogsaa at see hvilken betydelig Grad af Formforbedring af gamle og faste Curvaturer, der under de motoriske Actioner, Kjölstads Methode söger at tilveiebringe, kan opnaaes. Maskiners Indvirkning alene vilde aldrig kunne frembringe saadanne, og disse ansees derfor ogsaa med Rette af ham kun som meget underordnede Hjælpemidler.

At en orthopædisk Cuur som denne, der netop gaaer ud paa at styrke Legemets Kræfter, ikke paa en besværlig Maade binder Patienterne til Leiet eller til Brugen af Maskiner, ikke hindrer dem i Bevægelse i den frie Luft eller

til at deeltage i selskabelige Fornöielser o. s. v., ogsaa maa være baade langt behageligere end de almindelige orthopædiske Cure, og tillige særdeles velgjörende for den almindelige Sundhedstilstand, synes indlysende nok. Allerede meget snart, i Löbet af den förste Maaned efter Indtrædelsen, er dette Sidste kjendelig. Patienter, der see blege og sygelige ud, og som i en lang Række af Aar have baaret paa mangehaande Besværligheder og Lidelser, der sædvanligen ledsage Udviklingen og de höiere Grader af Rygradsdeformiteter, faae efterhaanden et blomstrende sundt Udseende og föle et ganske nyt Velbefindende. I Hr. Kjölstads Institut kan man finde den inderligste Tilfredshed og Munterhed herskende blandt Patienterne, og ved hans fortreffelige Bestyrelse, ved den sjeldne Conduite, hvormed han overvinder imödetrædende Vanskeligheder, veed han ogsaa at oprette den for hans Öiemed önskeligste Aandsstemning blandt dem.

Hvad angaaer Resultaterne af Behandlingen for den Tid, jeg opholdt mig i Indretningen, da havde jeg vel ei Anledning til at see Nogen med betydelige Curvaturer fuldkomment helbredede, da mit Ophold dertil var alt for kort (jeg indtraadte nemlig i Indretningen, strax efter at denne var etableret i Christiania og alle hans Patienter, en Enkelt undtagen, som han benytter til sin Assistence, derfor nylig indkomne), men jeg saae heller Ingen benytte Curen uden en iöienfaldende, i Forhold til Tiden mere eller mindre betydelig Bedring. Hos Flere opnaaedes allerede i en meget kort Tid en ganske forbausende Bedring og selv de betyligste Tilfælde af Curvaturer, der havde varet i mange Aar, maatte vige for Behandlingen".

Christianssand den 24de Juni 1847.

J. A. M. Salvesen,
exam. med.

Nu lader jeg fölge tvende ordlydende Brudstykker af Hr. Tidemands Erklæring tilligemed en ny, angaaende Curens Virkninger, betragtede fra et almindeligt Standpunkt i Sammenligning med anden Orthopædie. De lyde saaledes:

„Hr. Distriktslæge Kjölstad, Bestyrer af det orthopædiske Institut i Christiania, har opfordret mig til at udtale mig over den af ham selv inventerede Curmethode, som han nu i en Række af Aar med saa særdeles Held har anvendt mod Rygradsdeformiteter. I denne Anledning maa jeg yttre, at jeg, ved i Löbet af et Par Aar daglig at have iagttaget og selv deeltaget i Iværksættelsen af Doctor Kjölstads eiendommelige Behandling af nævnte Deformiteter, er kommen til det Resultat, at den er sand i Principet og hensigtssvarende i Anvendelsen, fortrinlig i de orthopædiske Virkninger og styrkende for Legeme og Sjel, samt at den sikkrer mod Recidiver". — — — — — — —"

„Paa Hr. Kjölstads orthopædiske Institut anvendes Dagen paa fölgende Maade: Patienterne staae op om Sommeren Kl. 5 Morgen, og öves da en Times Tid i at gaae rigtigt med Holdning. Dette skeer i fri Luft*). Efterat have udhvilet paa Sengene begynder Retningsarbeidet med at Patienterne efter Tour rette sig paa anförte Maade i nogle Minuter i en egen lodretstaaende Maskine, der er construeret saaledes, at Graden af den mekaniske Strækning, som Maskinen frembringer, er afhængig af den Grad af aktiv Selvretning, Patienten producerer; hvoraf fölger, at den mekaniske Indvirkning kun forröges i samme Forhold som Selvvirksomheden forröges, hvorved altsaa Maskinens Kraft bliver, hvad den bör være, underordnet den levende Kraft. Her-

---

*) Om Vinteren staaes op een Time senere, og naar Veiret tillader det, bliver nævnte Övelse foretaget i fri Luft i Middagsstunden.

efter fölger med passende Mellemrum Retning i horizontalt Leie paa Sengene, hvor Hovedet fæstes i et Hageklæde af blödt Töi, medens et Par Kroge med Snorer, der kunne strammes ved en Vindeindretning ved Sengens nederste Ende, fæstes i et Par Stropper til et Lærredsbelte, der er bundet om Hofterne. Den mekaniske Strækning bliver ogsaa her underordnet Selvretningskraften. Om Formiddagen öves Retning paa Gulvet i staaende Stilling, afvexlende med Hvile. Efter Middag hviles 2 Timer paa Sengene, og den övrige Deel af Dagen anvendes paa samme Maade, som Formiddagen, kun at nu slutter Retning i den lodret staaende Maskine Arbeidet for Dagen.

Der bruges ingen Bæremaskine, men kun et Snörliv uden Axelstykker med tynde Staalfjedre istedetfor Fiskebeen; dette bliver imidlertid ikke brugt för Patienterne have lært at holde sig selv, og da kun naar de ere under saadanne Forholde, at de i længere Tid maa undvære horizontalt Leie, men aldrig under Retningsarbeidet i Institutet. Det falder ved en orthopædisk Cuur, baseret paa saadanne Principer, af sig selv, at Patienterne under samme ikke ere hindrede fra at kunne gjöre hvadsomhelst, naar de blot holde sig Forskrifterne efterrettelige. Den Maade, hvorpaa Holdningen her bliver iværksat, kan vedligeholdes under alle Stillinger og Bevægelser, og passes blot Holdningen, kan hvad det skal være foretages uden Skade. I Begyndelsen af Curen, för Kraften har organiseret sig, kan dog ikke Holdningen ordentlig vedligeholdes meget længe, uden at Hvile bliver nödvendig.

Det kan ikke falde besynderligt, at Reglerne for Patienternes hele Forhold under Behandlingen i Kjölstads orthopædiske Institut, ere ganske modsatte de i disse Indret-

ninger almindeligt gjeldende, da Fremgangsmaaden hos Hr. Kjölstad er ganske modsat den almindelige.

Distriktslæge Kjölstad har ved at grundlægge sin Behandlingsmaade af Rygradsdeformiteter havt for Öie, ikke alene at Skjæve ere levende og maa behandles som saadanne, men ogsaa, at de ere Mennesker; thi Menneskets væsentligste Fortrin, Selvbevidstheden, bliver, paa ovenbeskrevne Maade, bragt i Anvendelse paa den legemlige Deel af vort Væsen, og er i Sandhed ogsaa mægtig at frembringe store Forandringer i samme.

De orthopædiske Virkninger, frembragte ved Hr. Kjölstads Methode, ere fortrinligere end de, der kunne frembringes ved almindelig Orthopædi, eller ved Gymnastik, selv efter Lings Principer, og det i den Grad, at den, der ikke har seet, hvad Hr. Kjölstad i denne Henseende kan udrette, har Vanskelighed for at tro det. Det væsentligste Fortrin, denne Methode har i orthopædisk Henseende, er det, at hvad Patienten vinder i Retning og Forbedring af sin Feil det er hans eget; thi Graden af Retningen af Rygsöilen og de övrige feilagtige Forhold, er kun et Udtryk af den Grad af Kraft, Organismen har opnaaet, eftersom Retningen ikke bliver paatvungen Individet, eller givet det udvendigfra ved kunstige Midler, men det tiltvinger og forskaffer sig den selv ved en det fuldkommen bevidst Anvendelse af egne Kræfter. Paa denne Maade bliver det, som indvindes af Retning, Eet med Organismen og betinget i dens vitale Kraft, hvorfor der heller ikke kan være Tale om Recidiver uden ved langvarig Indvirkning af saadanne sygelige Tilstande, der sætte Individet ud af Stand til at udföre næsten ethvertsomhelst menneskeligt Foretagende*).

---

*) Her kan ikke engang blive Tale om et „næsten"; menneskeligt udhævet af Ephem. Forf.

At Sundheden og Livskraften i det Hele taget forbedres og opfriskes under en Behandling, der gaaer ud paa at udvikle Kræfterne, hvilket denne i saa höi Grad gjör, falder af sig selv, ligesom Brugen af denne Cuur ikke er uden særdeles væsentlig Betydning for Udviklingen af den moralske Kraft*); thi den fordrer stadig Selvbeherskelse og Henvendelse af Opmærksomheden paa os selv for at opdage egne Mangler og bekjæmpe dem, om end disse ere physiske, er det dog den moralske Kraft der bliver Spörgsmaal om ved al Selvbeherskelse".

Christiania den 6te Juli 1847.

A. Tidemand.

Hr. Distriktslæge Kjölstad har opfordret mig til at afgive Erklæring om, hvad jeg har erfaret betræffende Resultaterne af den af ham inventerede orthopædiske Cuurmethode. Hvad jeg har at bemærke i denne Anledning er i Almindelighed Fölgende:

Hvad Virkningerne af Methoden til Frembringelse af Forbedringer af Formen af det skjæve menneskelige Legeme angaaer, da erklærer jeg herved paa det Bestemteste, at jeg hverken i Sverrig, Dannemark eller Frankerig, da jeg i Aarene 1841—42 besögte disse Lande for at studere Orthopædie, saae Formforbedringer frembragte ved de brugelige orthopædiske Cure, der kunde taale Sammenligning med hvad Kjölstad kunde frembringe ved den af ham brugte Methode, thi da vilde jeg ikke i höieste Grad være bleven forundret over at see Tilfælde helbredede af ham, som af alle Orthopæder holdtes for uhelbredelige. Men selv om det kunde antages, at den almindelige Orthopædie iværksat

*) Udhævet af Ephem. Forf.

ved Maskinerie og Gymnastik, var istand til at frembringe Forandringer med Hensyn til Udretning af Rygsöilen, der at see til vare ligesaa betydelige, som det, der kan frembringes ved Kjölstads Methode, saa har denne det bestemte Fortrin for al anden hidtil bekjendt og paa andre Steder brugte Orthopædie, at Formforbedringerne ved Kjölstads Methode fremkommer ved et Foretagende af den Skjæve selv, hvorved han er sig tydelig bevidst hvad han maa frembringe i sig selv for at opnaae det bestemte Maal, han har sat sig selv, nemlig ikke allene ved egne Kræfter at hindre en Tiltagen af Skjævheden i Legemet, men ogsaa tvinge dette til at blive alt rettere og rettere; han fremkalder altsaa en Virksomhed i sig selv, der direkte modvirker saavel den sygelige Tilstand i Organismen, der ligger til Grund for Formens Misdannelse*), som denne selv. Fölgen heraf er, at hvad der paa denne Maade vindes er den Vindendes personlige Eiendom, det vil sige, at det, der er vundet, har den, der har vundet det, fri Raadighed over, hvilket aldrig bliver Tilfældet med den almindelige Orthopædies Resultater, der heller ikke have nogen Grund til at bestaae for og ved sig selv, eftersom den indre Aarsag til Skjævhed ikke hæves ved ydre Midler.

Sverdrups Lökke pr. Christiania d. 19de Juli 1849.

A. Tidemand.

III.

Efter i foregaaende Afsnit at have fremstillet de fornödne og, som jeg haaber for denne Gang, tilstrækkelige Beviisligheder for Curens Værd og Fortrinlighed, og hvoraf formeentligen fremlyser, at den i Grunden fortjener langt mere Opmærksomhed og Bistand ligesaavel fra Publikums

*) Meget vel! altsaa det egentlige eller primære Onde. Ephem. Fof.

som Statens Side, end som hidtil er falden i dens Lod, skal jeg nu fremhæve nogle Momenter, der ville vise, hvorledes det er gaaet den i ekonomisk og financiel Henseende, hvorledes den fra Begyndelsen og, saa at sige, lige indtil Nu, har havt de haardeste Kampe at bestaae, de störste og yderligste Vanskeligheder at bekjæmpe. Den har lige indtil ifjor kort för Juul maattet hjælpe sig selv mutter alene, uden at være rækket saa meget som en eneste menneskelig Haand til Stötte og en Smule Hjælp, medens den derimod gjennem min Godtroenhed samt Gratist- og Moderationsvæsenet ikke sjeldent er bleven gjort til Gjenstand for Speculanters Opmærksomhed.

Allerede fra Begyndelsen af min orthopædiske Virksomhed ansögte jeg Regjeringen om et Gageforskud, stort 300 Spd., anbefalet af Amtet paa Grund af et Privatsygehus's Anlæggelse for Rade- og veneriske Syge, beliggende paa Lillehammer, dog var ogsaa taget noget Hensyn til de Udgifter, jeg maatte paadrage mig ved det nye Anlæg af min Cuuranstalt for Skjæve; men det blev mig totalt nægtet, og det, som der sagdes mig, fordi det medicinske Facultet havde fraraadet samme. Jeg maatte da see til at hjælpe mig selv, og dog vedblev jeg saa længe med Radesygehuset som Amtet kunde tilstede det formedelst den monopoliserede Hr. Districtslæge Raabes paa Toten gjorte Indvendinger. Fra förstaf kunde jeg ikke beqvemt modtage flere end höist 4 orthopædiske Damer i mit Huus, men den femte kom 20 norske Mile fra sit Hjem, nemlig Drammen, uden forudgaaende Forespörgsel, og paa Grund af Distancen saa jeg mig nödt til at tage imod hende, uagtet det stod under Afgjörelse med 2 Andre, som vare endnu længere fjernede fra mig, og hvem jeg saagodtsom havde givet Tilsagn om Optagelse. De kom ogsaa, og her finder

Ordsproget, „hvor der er Hjerterum, der er Huusrum“, sin rette Anvendelse. Vi maatte see til Vinteren over at faae Plads saa godt vi kunde. Men heraf fölger da, at jeg til Foraaret maatte bygge, eller med andre Ord udvide mit Huus. Min Gaard blev da dobbelt saa stor som den var, og paagrund af den tiltagende Sögning maatte jeg bygge og atter bygge, indtil mit Huus fik et saa stort Omfang som den nu paa Lillehammer beliggende Gaard har, der forholdsviis til dette Sted er meget, meget for stor, og som nu, især efter at have flyttet, er en for mig trykkende og tærende Værdie. Min ærede Læser kan her spörge: hvorfor da flytte fra Lillehammer, saasom dog dette maatte kunne forudsees? At besvare saadant Spörgsmaal fyldestgjörende, vilde for dennesinde lede til altfor megen Vidtlöftighed, og da dette Skrift allerede er voxet for meget, maa jeg bede om Udsættelse til en anden Gang. Dog skal jeg nu lade Publikum vide, at det fornemmelig skeede, for at arbeide lige under Öinene paa Hovedstadens Læger og saaledes borttage den Dunkelhed, som hvilede over min Virksomhed, udrydde de skjæve Domme og vrange Meninger, som vare komne i Omlöb, og som kunde saa let næres ved Stedets afsides Beliggenhed, og endelig for at kunne erhverve mig de meest ansete Lægers Vidnesbyrd, i Haab om at vinde deres Anerkjendelse, hvilken da, Gud være lovet! ogsaa er bleven mig til Deel. Uagtet Flytningen og de Bekostninger, som det hersteds nye Etablissement maatte medföre, skal jeg dog aldrig angre, at det er skeet. I financiel Henseende har jeg lidt og lider uerstattelige Tab, især da jeg nu ogsaa har forskaffet mig Concurrenter; men desuagtet er det vistnok et i alle Henseender ellers ganske og aldeles rigtigt Skridt.

Allerede i 1845 — da kommen herind — fremsatte jeg

til det da forsamlede Storthing nogle af mine Grunde for Etablissementets Stedforandring, hvoriblandt ogsaa den, at jeg her ventede större Freqvents, saasom Berörelsespuncterne vare langt flere og Communicationen uhyre lettere, især med Hensyn til Udlandet; men i 1848 skede dette langt udförligere og fuldstændigere, da jeg androg paa det samme som 3 Aar tidligere, nemlig at der for Statens Regning skulde haves 6 Fripladse paa mit Institut, men derhos tilföiede, at dersom Thinget ikke vilde eller kunde indlade sig herpaa, om det da kunde bevilge mig et rentefrit Laan af 3000 Spd., at betale tilbage i Löbet af 25 Aar. Paa Grund heraf altsaa maatte jeg nogenlunde udförlig fremstille min Pengeforlegenhed og Aarsagerne dertil. Maaskee skal der engang gives mig Leilighed til at meddele den hele Historie, der sandelig, det er jeg overbeviist om, vil kunne læses med Interesse. Med Flytningen var naturligviis ogsaa forbundet at söge Afsked fra mit gode Districtslægeembede, og nogen Erstatning herfor var det egentlig Storthinget havde for Öie, naar det, som bekjendt, doterer mig med 1500 Spd. for 6 Aar, altsaa 250 Spd. aarlig. Hvor taknemmelig og glad jeg end blev for den vakkre og skjönsomme Beslutning af vor hæderværdige Nationalforsamling, saa var dog Summen mig for liden, hvilket end meer blev Tilfældet paa Grund af den lange Tid det medtog, inden Pengene kunde komme i mine Hænder; thi der opstod Vanskeligheder, som nok Ingen havde tænkt paa, forenet med Forretningernes langsomme Gang paa Veien om Kongemagten, og dog troer jeg, at man gik mig imöde med al mulig Skyndsomhed, og for hvilken jeg især har at takke een Mand i Regjeringens Bureauer. Her maa jeg ligeledes staae skyldig den nærmere Forklaring. Jeg fik ikke fat i dem (Pengene) förend til Juul, og da stod virkelig mine financielle Sager saale-

des, at det Hele maatte blive sprængt til alle Sider, dersom de ikke just da vare komne löse. Jeg har mange baade mobile og immobile Eiendomme, hvilke sidste vel ere behæftede men paa langt nær ikke efter sin oprindelige og fulde Værdie; thi saaledes skyldes kun paa Lillehammer-Gaarden til Banken 1500 Spd. og paa den herude ved Slottet beliggende er dog afbetalt 6 à 800 Spd. Paa mit Indbo hefter Intet, men hvis Brandassurancepolice lyder paa 2000 Spd. Dog hvad hjælper alt dette i Tider som disse*)? skulde Alt, Rub og Stub, realiseres for Öieblikket, saa kunde vistnok hver faae Sit, men om der blev ret Meget tilovers, kan maaskee være problematisk nok.

---

*) Allerede i 1847 viste sig tydeligt nok Stagnation og overdreven Pengetrang hertillands; men hvad blev den ikke til i 1848 og videre i dette Aar? Dog det er ikke blot Tidernes characteristiske Slemhed, der har influeret uheldigen paa min financielle Stilling; den ommeldte Concurrence af de 2 Lægekyndige, som have lært mig Methoden af, indtraadte saagodtsom samtidigt med de urolige, onde Dage, nemlig seenhöstes 1847, uden at Procentafgiften tog sin Begyndelse förend 8 Maaneder senere, imedens Sagens definitive Ordning drog sig ud lige indtil omtrent Midsommer d. A., og förend da kunde jeg jo ingen Penge faae som et Slags Erstatning for mine Opoffrelser og lidte Tab i financiel Henseende. — Hvorfor tager ikke Staten heelt og holdent disse Byrder paa sig? At jeg burde lære min nye og særegne Kunst, min eiendommelige Methode, fra mig, det er et Noget som er hævet over enhver Tvivl; men andet eller mere tilkommer heller ikke mig. Selv de Læger, som have lært af mig, bör ikke for bestandigt være bebyrdede med Procentafgiftens hele Vægt, om de end ikke ganske kunne blive befriede for den, hvilket dog aldeles kan beroe paa det Offentliges Forhold til Sagen. Udisputeerlige, uforkastelige Kjendsgjerninger have talet for mig i over et Decennium; — Hvad taler for de mange Stipendiater? Meget ofte og kun altfor ofte ingen Gjerninger, men — kun Haab derom; dog ogsaa dette kan være aldeles rigtigt. Hvormange har jeg ikke hjulpet gratis; det har hendt, at jeg i Löbet af 1 Aar har i Gjennemsnit havt flere Gratister end Betalende.

Da jeg havde udbetalt de 1500 Spd., maatte jeg endnu discontere ikke ret smaae Summer, og man veed nok at Discontoen er höi i vore Dage — jeg mener den private, thi den offentlige har jeg ikke kunnet ty til, da det er et Princip hos mig næsten aldeles ikke at bede godt Folk om Endossement. Dette sidste er en Opgave jeg ikke kan löse — da vil jeg saamen heller forauctionere, realisere mit Lösöre indtil det Yderste, hvilket og for en god Deel nu skal skee, paa Grund af, at jeg, som för sagt, bör indskrænke mit eget Institut til den halve Störrelse, ifölge den indtraadte Concurrence*). Med næsten 2 tomme Hænder begyndte jeg paa Lillehammer, og Resourcerne vare endnu mindre, da jeg begyndte her, — med, snart sagt, ikke stort fuldere Hænder skal jeg med Guds Bistand vise, at jeg fremdeles baade kan og vil fortsætte mit Institut; thi det orthopædiske Lod holdes ikke af Penge og disses mechanisk-arithmetiske Væsen men af den treenige Guds Haand som er Eet med Hans Aand og — ved min christelige Troe derpaa, som er given med endog mathematisk Vished.

Mig nedtrykker i egentlig Forstand slige Omstændigheder ikke; de ere kun Bagateller, da jeg er prövet formeget til at Sligt kan gjöre mig nogen personlig Fortræd. Ogsaa nu har jeg 15, ja jeg kunde gjerne sige 16 Elever — det störste Antal jeg herefter kan eller vil modtage.

Inden jeg slutter denne Artikel om de 1500 Spd. bör jeg visseligen bemærke, at denne Bevilling ikke blot i sin Almindelighed bær det bedste Vidnesbyrd af alle Erklærin-

---

*) Det er anlagt efter en temmelig stor Maalestok, for 30 Elever og derover: det kan nu aldeles ikke passe fortiden. For at det ikke, med Krav paa fornöden Vedligeholdelse skal sluge större og flere Summer end det allerede har gjort, saa maa det indskrænkes.

ger om min orthopædiske Virksomheds Anerkjendelse i mit Fædreland, men at dette samme falder saameget mere i Öinene, naar man vil holde for sig, at ikke en Eneste af alle Thingets Mænd havde et Ord derimod, det vil sige: uagtet 3 Gange opfordret af Præsidenten, havde Ingen noget at sige, og da Afstemningen gik for sig, bleve Alle siddende i min Faveur. Mere eenstemmigt kan ingen Ting afgjöres; ja dette var mig langt Mere end Pengene selv, og naar man betænker under hvilke Tidsomstændigheder denne eenstemmige Beslutning blev fattet, da det var endog et Spörgsmaal, om Budgettet kunde balanceres uden extraordinære Paalæg eller Beskatning, saa springer Velvillien for min Sag end meer i Öinene*).

Hermed vil jeg da denne Gang ansee den egentlige Documentation for min Cuurs Hensigtsmæssighed og Værd tilendebragt. Jeg skal ikke foregribe Nogens Mening eller Dom; thi den maa og skal tale for sig selv, ligesom jeg og tröstigen overlader den til dens egen Kraft og Bestaaenhed, omendskjöndt den kun er en liden Deel af hvad jeg isaahenseende har tilbage eller kan præstere.

Ligefra Begyndelsen af har jeg, for at give dem Mod, Lyst og Udholdenhed, sagt til mine Elever: „at Legemet er Sjelens Product, Sjelen er af Gud, skabt i Hans eget Billede, — og ligesom et Menneske oprindeligviis kan producere et Kunstværk, f. Ex. et Uhr, saaledes kan ogsaa Sjelen frem-

*) Repræsentanterne havde jo al Anledning til gjennem Lægerne hersteds, især Committeens, at gjöre sig bekjendte med min Virksomheds Værd og Ikkeværd.

bringe et Legeme (ogsaa et Kunstværk), svarende til dens Tilværelses Öiemed". Naar nu, sagde jeg, en Mester kan gjöre et godt og hensigtsmæssigt Kunstværk, saa er han ogsaa den, som bedst kan reparere og vedligeholde det; men forholder det sig nu virkeligen saa, og derom kunne vi vel neppe tvivle, at Legemet er Sjelens Værk eller Product, til Bolig for den selv, saa maa ogsaa fölge heraf, at det er denne, som maa reparere og vedligeholde hiint, saalænge vi leve*). Dette skeer ogsaa uafbrudt vort hele Liv igjennem, uden at vi just directe föle samme og saaledes vide af det; men her i denne orthopædiske Methode frem- og optræder just dette umiddelbare Forhold mellem Sjel og Legeme og det — med fölelig mathematisk Bestemthed til enhver Tid og under alle Omstændigheder, forudsat, at Methoden, Selvopholdelsen, med fuld Punctlighed er tilstede i Menneskets Villie og Bevidsthed.

Der fremstiller sig egentlig ingen saa store Vanskeligheder isaahenseende, disse ere blot relative eller negative, og fölgelig afhængige af ethvert Menneskes særegne Individualitet m. m. Saadant. Herfra gjælder det naturligviis om at gjöre sig fri, og dette har, Gud være lovet! Methoden hidtil været istand til at overvinde. Mærkeligt er det, at jo videre jeg gaaer eller rettere, arbeider mig frem igjennem min egen Orthopædie, jo mere bliver jeg overbeviist om Sandheden af mit fra först-af dog noget dristige Postulat. Skjöndt jeg nok fölte det Rigtige deri, naar jeg udtalte det for mine kjære Elever, saa var det dog fremsagt langt mere, fordi det i ovenmeldte Meed var mig fornödent, end for

*) Jeg tilföiede gjerne: De have altsaa mine Venner, Midlet ɔ: Mesteren i Eder selv; Maaden at foretage Tingen paa, skulle I faae af mig.

at udtale min Overbeviisning; og saaledes har jeg af den truende og tvingende Nödvendighed lært — alt hvad jeg gjör og alt hvad jeg udtaler. Engang ledet paa det rette Spor, fik jeg ikke Rast eller Ro förend jeg havde fundet den bestemte Vei, der ligeledes gjennem Naturen förer til Sandhed og Liv, til uafbrudt Selvopholdelse og Vedligeholdelse. Paa denne Vei, den egentlige orthopædiske Methode, faaer den organiserende Aand, Sjelen, et saa bestemt Herredömme over Legemet, alt vort Legemlige eller Materielle, at dette gjennem Innervationen, sætter alle sine motoriske, muskulöse Kræfter i Bevægelse, for at lyde dens mindste Vink, den mindste Tanke eller Selvbestemmelse, og tjene dens frie Villie under dennes fornuftige Öiemed. Men dette kan ikke være reent, godt og fornuftigt, ei heller kan hiin være fuldkommen fri, qva aandeligt Væsen i eget Paulun, uden mathematisk bestemt Fölelse, der er Eet med Bevidstheden om, hvad der er ret og rigtigt. Maa dette erkjendes, og hertil förer den psychisk-mathematiske Methode ganske og aldeles directe eller umiddelbart, saa maa man a priori, d. sk. s. uden Erfaring, kunne indsee, at man ved Flid og Övelse af alle personlige Kræfter maa kunne bringe det til en saadan Grad af Færdighed i at beherske og forbedre alt sit materielle, kjödlige og physiske Væsen, at der bliver en total Overeensstemmelse mellem Legeme og Sjel, hvis oprindelige Billede er af Gud. Men, ak! — og her komme vi til det Allersörgeligste i Menneskelivet — dette oprindelige, rene, uskyldige Billede er blevet en falden Skabning, som kun ved Naaden i Christo kan gjenerholde den absolut nödvendige Opreisning i sig selv, og saaledes, om end faaet den allergrundigste Naturkundskab og Selverkjendelse samt Kraft til at arbeide sig igjen op og rense sig for Mangler og Feil, dog

nok aldrig kan naae til den oprindelige, barnlige Reenhed og Uskyld; ikkun en höiere, jeg tör sige, hidtil ukjendt, Tilnærmelse kan finde Sted. Lægen har et ypperligt Kald, — og, ihvorvel her holdt paa Ydmyghedens Standpunct, fremlyser dog vel for Öieblikket Erkjendelsen heraf i end höiere Grad end ellers. Han staaer, saa at sige umiddelbar i Philantropiens, Menneskekjærlighedens, Tjeneste, og er han, hvad han i Virkeligheden bör være, en Christen, saa vil Faae eller, rettere sagt, Ingen, kunne være istand til at gavne sine Medmennesker saa indgribende og velsignelsesrigt som han: jeg mener sandelig heller ikke blot enkeltviis men i det Hele. Dog da maa vistnok Tingen gribes noget ganske anderledes an end hidtil; han maa ikke vente indtil et aabenbart decideret Onde eller Sygdom træder ham i Möde, med andre Ord, han maa vaage, bede, arbeide og indrette sig saaledes, at alle baade Sindets og Legemets Sygdomme, for ei at sige Sygeligheder og Onder, holdes ude, kort — hele Prophylactiken, Forebyggelsesmethoden, maa fornemlig udvikles og lægges Vind paa. Saaledes som Lægevidenskaben og dens Kunst hidtil har været dreven og iværksat, staaer det ikke til at nægte, at den næsten udelukkende har holdt sig paa det blot negative Standpunct, d. v. s. den har egentlig blot gjort passiv Modstand, idet den næsten ene og allene har indskrænket sig til saavidt muligt at modstaae og modvirke Fienden der, hvor den har viist sig, især enkeltviis, men lidet eller intet bekymret sig om, saavidt gjörligt er, at stænge den aldeles ude af det menneskelige Gebet. Saaledes gaaer det med al passiv (defensiv) Gjören og Laden, den er i sig selv blot negativ, bliver ideligen afbrudt, möder kun det ydre Forekommende, samt er i og for sig blot Styk- og Flikværk. Nei! skal det Onde fordrives af vort personlige Liv ligesaavel i det Hele som i det Enkelte, saa maae vi ikke komme bagefter med vor Activitet, med andre Ord, vi maae gribe Offensiven og ideligen holde den vedlige med en saa at sige, vel anlagt geometrisk-strategisk Plan, samt uafbrudt söge at gaae alt videre og videre frem efter et velberegnet og nöiagtigt overveiet System. Hertil udfordres naturligviis större Kræfter, end de Lægerne isolerede kunne afgive, jeg mener, at en saavidt dreven Plan ei kan udföres allene privat, det maa blive et Commune- og Statsanliggende — et sundhedspolitisk Spörgsmaal, hvis Besvarelse maa gjennemtrænge Massen af Folket med al den Oplysning og Belærelse, som en praktisk Veiledning og Bögers Udfærdigelse kan afstedkomme. Men skal Lægen arbeide saaledes,

saa sees ikke rettere, end at ligeledes et andet Forhold maa indtræde i hans Stilling med Hensyn til Folk og Stat; thi han faar da paa en Maade activ Deel i Skole- og Opdragelsesvæsenet, og bliver ikke blot Læge, efter det nugjældende Begreb. En Læge baade Lærer og Opdrager? Hvad siger Du? Jeg möder dette Spörgsmaal med et andet: hvilken Videnskabsmand ellers kan i det Hele som i det Enkelte have saa gjennemtrængende Menneskekundskab som Lægen? Stöttende sig paa en god, sand Börnelærdom i Christendommen, vil han gjennem Orthopædien (see pag. 9) og al sin övrige Lægekundskab blive den sagkyndigste og fölgelig meest berettigede Veileder paa Livets Bane, — den eller de Mænd, paa hvem Skolen saavelsom Familien ja hele Samfund komme at stötte sig, ej blot spörge tilraads, i större og mindre Foretagender, naar man ikke som hidtil skal handle i Blinde og lide Tab, Skade og Fordærv med Hensyn til Menneskelivets vigtigste Anliggende: Sundhedens Bevarelse i baade aandelig og legemlig Henseende*). „Christus var heelt igjennem en Læge“, en Læge baade for Tid og Evighed; Hans hellige og dyrebare Blod maatte endog flyde for vor grundfordærvede Slægt — han maatte lide efter Skrifterne, naar den hellige Guds Retfærdighed skulde tilfredsstilles. Lader os betænke vel, at dersom vi ville træde i Hans Fodspor, da kunne vi aldrig, ikke et eneste Öieblik, lægge os paa Ladsiden ɔ: forholde os passive, men være idel Virksomhed, for at befordre eget og Andres sande Vel. Men da kommer det rigtignok an paa at vorde forlehnet med den rette Aand — den Helligaands Gave, og hvorledes denne erhverves, maa enhver sand Christen vide. Jeg giver her blot nogle Vink, ja, saa at sige, blot nogle Strötanker; skal der videre levnes mig Adgang til at udtale mig, da kan vel Tingen blive et mere sammenhængende Heelt. Vist er det, at min Orthopædie i Særdeleshed er skikket

*) Præsten lærer Guds Ord og meddeler Velsignelsen gjennem Sacramenterne — Hjerterne ere fulde af Guds Naade og Miskundhed; men hvorledes gaaer det med de Ord: „Viis mig din Troe af dine Gjerninger“? Her bliver Mennesket dog alligevel i Almindelighed staaende ved, at afholde sig fra det Onde og i det Hele taget, fra det som galt og skadeligt er; dets hele Liv og Levnet bliver dog saaledes blot paa Negativitetens Standpunct, det griber ikke til at arbeide sig videre frem og op paa et höiere Stade, hvori Troeslivet er en uafbrudt Stræben efter at fordrive det Onde og bevare det Gode, at holde det Sande, det Rette höit og i Ære. Her — (cf. pag. 8) men man troer mig naturligviis ikke, thi hele Slægten har i det virkelige Liv altfor lavt Standpunct i sig selv — her i det indre practiske Liv maa Lægen ligeledes komme tillhjælp.

til at træde i Spidsen for Alt, hvad der hörer til at forebygge ikke blot Skjævheder men mangehaande Sygdomme, Lidelser og Onder ligesaavel paa Sjæl som Legeme. Flere af mine Bekjendtgjörelser have ogsaa paapeget saadanne, f. Ex. Underlivsbesværligheder, St. Veits Dands, Rygradsirritation m. m. fl.; men de synes hidtil at være gangne upaaagtede hen. Vistnok kan ingen anden orthopædisk Cuur gjöre stort mere ved disse end hvilkensomhelst anden medicinsk Behandling, men min Orthopædie ere de ligesaa meget hjemfaldne som Rygradsforkrumninger, og kan jeg derfor ikke noksom bede mine Medlæger lægge Mærke hertil. Ere De, mine Herrer, forlegne med deres Patienter, især saadanne, som lide af en Universalsygelighed og Totalafkræftelse, der varer aarviis med uhyre Lidelser og Besværligheder, uden at kunne faae döe og ei heller leve i Ordets egentlige Forstand, saa send De dem til mig! og dersom jeg tager imod dem, saa kunne De ogsaa være forvissede om, at de skulle vorde meget bedre, om ikke aldeles friske. Jeg skal endnu tilföie, at hypocondriske og melancholsk stemte Personer af begge Kjön höre fornemlig hertil.

Jeg kunde ligeledes anföre flere Beviser paa hvad Curen formaaer isaahenseende, dog langtfra ikke som imod Curvaturer; men dette grunder sig sandsynligviis dog meest i Mangel paa Anledning til at lægge Saadant for Dagen. Som en Pröve paa, at jeg ogsaa i dette Stykke veed mig sikker, skal jeg anföre, at jeg fornærværende har hos mig en 17 Aars gammel Dame fra Landet, som i henved 3 Aar har lid af St. Weitsdandsen. Hun kom for omtrent 4 Maaneder siden fra Rigshospitalet til mig med Hr. Professor Conradis Samtykke og Bifald. Jeg har ikke Plads til at give nogen detailleret Beskrivelse over hendes Tilstand, og skal jeg derfor blot indskrænke mig til i Korthed at angive den Grad, med hvilken hun var angreben da hun kom til mig. „Hun er i egentlig Forstand lam over hele Legemet og det i den Grad, at hun aldeles ikke engang kan sidde, uden i halv liggende Stilling, thi ellers falder hun sammen forover som et Klæde; at komme paa Benene kan altsaa ikke blive Tale om. Hermed fölger en uafbrudt convulsivisk Uro fra Taa- og Fingerspidserne lige indtil Issen, ja Hovedet er i den Grad uroligt, at man med Nöd og Neppe kan faae den fornödne Spise i hende, Öinene ere i uafbrudt vild Bevægelse samt ethvert Træk i Ansigtet ynkeligen fortrukket og uroligt, og dog skal hun, om muligt, have været noget værre ved Indlæggelsen paa Hospitalet, hvor hun tilbragte 7 Maaneder. Hendes Naturalia ere i be-

standig Uorden, ikke at tale om, at hun kan være ganske ligegyldig ved deres Afgang — altsaa i en ei ringe Grad Fatua — Synet meget svækket især formedelst Öieæblernes Uro„. Jeg tog imod hende blot paa en Pröve i 3 à 4 Maaneder. I denne Tid ere alle Symptomer saaledes formindskede, at jeg vil forpligte mig til at have hende paa Benene om 1, er eet Aar, dersom ikke noget Uventet, som maa bedömmes af competente Mænd, kommer iveien. Ja jeg föler mig saa sikker i den Sag, at alle hendes Udgifter skulle vorde tilbagebetalte, dersom jeg ikke holder Ord. Der er af ekonomiske Grunde alligevel intet Haab om Fortsættelse, og dette er meget, meget tungt!

Paa mit Institut er i Drivt en Skole for de Uconfirmerede, hvor Underviisningsfagene ere de samme som i andre den dannede Classes Skoler heri Byen, hvoriblandt Fransk og Tydsk, for en saa billig Betaling, at den neppe udgjör en Trediedeel af de ellers gjældende Priser. I Religionsunderviisningen tager jeg selv væsentlig Deel, da den staaer i en saa organisk Forbindelse med Curen. Selv Græsk og Latin kan her læres. Ved Examina har jeg havt den glædelige Erfaring, at vi med vore 2 Morgentimer have gjort ligesaa stor Fremgang, om ikke större, end paa andre Skoler. Curen lider ikke noget derunder, naar man bær sig lidt fornuftigt og klogt ad. — Min Gaard er beliggende ved Slottet paa Veien til Grotten og særdeles smukt. I den större Have er opfört en Pavillon til Bevægelse i fri Luft under altslags Veirligt.

Hermed vil jeg da slutte for denne Gang med nogle Ord til den dannede Almeenhed. Alt hvad jeg her har skrevet er ikke blot for Læger eller rene Videnskabsmænd, ei heller tænker jeg for Fremtiden at bære mig saaledes ad, om jeg forövrigt er istand til det; nei Stoffet ligesaavelsom Behandlingen giver enhver dannet Qvinde og Mand Adgang til det Forfattede. Saavidt populært er det altsaa, men ikke i en lavere Forstand. I min Uformuenhed har jeg vovet at lægge dette Forfatterskab under Pressen, hvorved der foraarsages mig ikke ubetydelige Udgifter; men uagtet jeg muligens resikerer noget, vil jeg dog hverken bruge Subscription eller benytte mig af nogen Forlægger, imedens jeg er hjertelig glad over, at jeg endelig tilsidst har lagt Haand paa Værket. Jeg regner imidlertid paa mine mange Elever og paa Assistence af mine Colleger, der dog snart vil indsee, at det er en Lecture ogsaa for enhver anden dannet Læser.